

การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

สารนิพนธ์

ของ

ชาติชาย ทะนะกว้าง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา

เมษายน 2551

การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

สารนิพนธ์

ของ

ชาติชาย ทนะขำ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา

เมษายน 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

บทคัดย่อ
ของ
ชาติชาย หนองบัว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา

เมษายน 2551

ชาติชาย ทนະขว้าง. (2551). การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.
สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาติกานนท์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จากสื่อสิ่งพิมพ์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา
จังหวัดน่าน จำนวน 40 คน ประจําภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม
(Cluster Random Sampling) ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 20 คาบ คาบละ 50 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์
จากสื่อสิ่งพิมพ์ และแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล คือ ค่าทดสอบทางสถิติ t-test แบบ Dependent Sample

ผลการวิจัย พบว่า

1. แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ มีประสิทธิภาพ 81.27/85.13
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์
จากสื่อสิ่งพิมพ์ มีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE DEVELOPMENT OF CREATIVE WRITING EXERCISES BASED ON PRINTED
MATERIALS FOR MATHAYOMSUKSA IV STUDENTS,
THAWANGPHAPITTAYAKOM SCHOOL, THAWANGPHA DISTRICT, NAN.

AN ABSTRACT

By

CHATCHAI THANAKWANG

Present in Partial Fulfillment of the Requirement for the
Master of Education Degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

April 2008

Chatchai Thanakwang. (2008). *The Development of Creative Writing Exercises Based on Printed Materials for Mathayomsuksa IV Students, Thawangphapittayakom School, Nan*. Master's Project, M.Ed. (Secondary Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Asst. Prof. Kachornsri Jatikananda.

The purpose of this research was to develop the creative writing exercises based on printed materials for mathayomsuksa IV students, Thawangphapittayakom school, Thawangpha District, Nan.

The sample were 40 mathayomsuksa IV students in the second semester of the 2007 academic year, Thawangphapittayakom school, Thawangpha District, Nan. They were selected by cluster random sampling. They were taught through the creative writing exercises for twenty 50- minute periods.

The instrument used in this study were creative writing exercises based on printed materials and the creative writing ability test. The data were statistically analyzed by t – test Dependent Sample.

The result of this research indicated that :

1. The efficiency of the creative writing exercises based on printed materials was 81.27/85.13.
2. The student's creative writing ability before and after the experiment was significantly different at .05 level.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ของชาติชาย ทนะขว้าง
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
มัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ชาทิกานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ชูติมา วัฒนะศิริ)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บังอร พานทอง)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานิน รุ่งเรืองธรรม)

.....กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ชาทิกานนท์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....รักษาราชการแทนคณบดี คณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ สุภา ปานเจริญ)

วันที่ เดือน เมษายน พ.ศ. 2551

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานัน รุ่งเรืองธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บังอร พานทอง รองศาสตราจารย์อัฉรา สุขารมณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาทิกานนท์ ซึ่งได้สละเวลา อันมีค่าให้คำปรึกษาและเสนอแนะ ตลอดจนช่วยปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำวิจัยจนมีเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำ ความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ขอขอบพระคุณอาจารย์สุกัญญา บุญทวี ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายมัธยม) และอาจารย์ยงยุทธ อุทธิยา ครูโรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม ที่กรุณาเป็น ผู้เชี่ยวชาญให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานวิจัยและให้ คำแนะนำที่ดียิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการไพบูลย์ เกษตรการุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ครั้งนี้จนประสบผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณครอบครัวทนะขว้าง คณะครูและบุคลากรทุกท่านของโรงเรียนพระธาตุพิทยาค ม จัหวัดน่าน ที่สนับสนุนช่วยเหลือ ห่วงใย และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการมัธยมศึกษา กลุ่มการสอนภาษาไทย ประจำปี การศึกษา 2548 ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในทุกเรื่องเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการทำงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา และบูรพาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

ชาติชาย ทนะขว้าง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	7
ความหมายของการเขียน.....	7
หลักในการเขียน.....	8
จุดมุ่งหมายของการเขียน.....	9
ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	10
ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	12
ลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	13
ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	15
การจัดกิจกรรมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	15
ข้อปฏิบัติในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	16
การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	17
ทฤษฎีและจิตวิทยาเกี่ยวกับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	22
จิตวิทยาเกี่ยวกับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	26
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์.....	27
ความหมายของความคิดสร้างสรรค์.....	27
ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์.....	27

สารบัญ

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์.....	28
การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์.....	31
เอกสารที่เกี่ยวกับแบบฝึก.....	32
หลักในการสร้างแบบฝึก.....	32
ลักษณะของแบบฝึกที่ดี.....	34
ประโยชน์ของแบบฝึก.....	34
แบบฝึกภาษาไทย.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวกับแบบฝึก.....	35
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์.....	36
ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์.....	36
ประเภทและรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์.....	38
ความสำคัญและบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ในการพัฒนาการศึกษา.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ) การหาคุณภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์	
จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา.....	61
การหาคุณภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์	
จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านสื่อ.....	62
การหาประสิทธิภาพของแบบฝึก.....	62
การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์	
ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง.....	64
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	65
สมมติฐานในการวิจัย.....	65
วิธีดำเนินการวิจัย.....	65
กลุ่มตัวอย่าง.....	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66
การดำเนินการทดลอง.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
สรุปผลการศึกษาวิจัย.....	68
อภิปรายผลการศึกษาวิจัย.....	68
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก.....	79
ภาคผนวก ก.....	80
ภาคผนวก ข.....	84
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	103

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงแบบแผนการทดลอง	
แบบ One – Group Pretest – Posttest Design.....	53
2 ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา ของแบบฝึก	
โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา.....	61
3 ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา ของแบบฝึก	
โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ.....	62
4 ผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	63
5 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์	
ก่อนสอนและหลังสอนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	64

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ล้วนเป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของชาติที่ใช้ในการสื่อสาร การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง การดำรงสังคมและการรักษาความเป็นชาติไทยให้ยืนยมนั่นคง จึงถือได้ว่าภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทย การที่ผู้เรียนจะสามารถใช้ความรู้ทางภาษาไทยมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้เรียนควรมีทักษะทางภาษาไทยทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต การเขียนเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการศึกษาเล่าเรียน เพราะในการศึกษาทุกวิชาต้องอาศัยการเขียนเป็นพื้นฐานนำไป การเขียนจึงเป็นทักษะที่ผู้อยู่ในวัยกำลังศึกษาทุกระดับชั้นต้องสนใจ และฝึกฝนอย่างจริงจัง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กรมวิชาการ (2539:12) ในกลุ่มสาระภาษาไทย ได้กำหนดให้การเขียนเป็นสาระที่ 2 มาตรฐานที่ 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้า อย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ควรจะได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติม สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (2529:12-13) ทรงสรุปปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย จากที่ประชุมครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับทักษะการเขียน พอสรุปได้ว่า ในด้านทักษะการเขียน นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับลายมือ การเขียนตัวสะกด ยังไม่ค่อยถูกต้อง นักเรียนเขียนหนังสือไม่มีใจความสำคัญ นักเรียนส่วนมากอ่อนทักษะในการสรุปประเด็นสำคัญจากข้อความที่อ่านและเขียนไม่ถูกต้องตามหลักการเขียน นักเรียนยังทำความเข้าใจไม่ได้ วิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้ไม่ดีนัก

ปัญหาในการสอนเขียนที่ครูภาษาไทยประสบมีหลายสาเหตุด้วยกัน ซึ่งบันลือ พุกกะวัน (2533:23) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาที่สัมพันธ์กับการสร้างพื้นฐานในการเขียนก็คือการสอนอ่านที่ไม่ถูกวิธี นอกจากนี้อ่าน คัดไทย นับเป็นพื้นฐานสำคัญเบื้องต้นที่จะต้องนำไปสู่การพัฒนาความเข้าใจ ความหมายที่นอกเหนือกว่าการเน้นเพียงรูปแบบการคัดตัวอักษร จึงจำเป็นที่จะต้องสอนการเขียนให้สอดคล้องกับการอ่านจะช่วยให้ผู้เรียนนำประสบการณ์มาใช้ในการอ่านที่ผ่านกระบวนการคิดและพัฒนา กลไกให้สัมพันธ์กัน อีกประการหนึ่งปัญหาการจัดกิจกรรมการสอนเขียนที่จะนำไปสู่การเขียนที่เสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่ขาดเครื่องชี้นำ หรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการฝึกทักษะการเขียนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางการคิดการเขียนของนักเรียนให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาจินตนาการอารมณ์ของนักเรียนซึ่งสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำปีการศึกษา 2549 สาระภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำกว่าเกณฑ์ ปัญหาสำคัญที่พบคือ นักเรียนมีปัญหาในเรื่องของการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดการลำดับความคิดออกมาเป็นข้อความที่ไพเราะสละสลวยตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตนเองต้องการได้ นอกจากนี้นักเรียนยังมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การสอนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ได้ผลดีนั้น ครูควรใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อช่วยสร้างและพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อประเภทหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ เกิดจินตนาการและความคิดเชิงสร้างสรรค์ การนำสื่อสิ่งพิมพ์มาใช้เป็นสื่อการสอนเป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะอ่านและเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ อันจะก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดจินตนาการ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างหลากหลาย สร้างบรรยากาศเป็นกันเองในขณะที่เรียน และใช้สื่อที่กระตุ้นความสนใจผู้เรียนดังที่ นลินี ดิยะสันต์ (2533:2-3) ได้กล่าวว่าการสอนโดยใช้สื่อที่สนใจจะช่วยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ผลงานใหม่ได้ดีขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการในการแสดงความรู้สึกอย่างอิสระ การที่ผู้เรียนได้ฝึกบ่อยๆ จะช่วยทำให้เกิดความแม่นยำในเนื้อหามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ภาษาในการเขียนซึ่งถ้าหากได้ฝึกซ้ำๆ ย่อมจะทำให้เกิดความชำนาญ

สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่มีรูปแบบ สีสันสะดุดตา ราคาถูก สะดวกต่อการใช้ เก็บรักษาได้นาน เป็นสื่อประกอบภาพนิ่ง มีชื่อเรื่อง และข้อความที่เป็นสารโน้มน้าวใจช่วยสร้างความเข้าใจความสนใจเกิดความประทับใจและพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ ผู้วิจัยจึงสนใจนำสื่อสิ่งพิมพ์ที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะเป็นแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามเกณฑ์การประเมิน 80/80

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์
2. ครูภาษาไทยที่สอนในช่วงชั้นที่ 4 สามารถนำเครื่องมือไปใช้ในการพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนได้
3. นักเรียนมีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 8 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 320 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 40 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

การเรียนรู้ด้วยแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นเนื้อหาตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระเพิ่มเติม วิชาการเขียน ช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 20 คาบ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2550

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเขียนเชิงสร้างสรรค์หมายถึง การเขียนที่แสดงถึงความรู้ ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ โดยถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรที่สละสลวย มีเนื้อหาที่แปลกใหม่ มีลักษณะเฉพาะตน ใช้ถ้อยคำถูกต้อง เหมาะสมกับรูปแบบและเรื่องราว

2. ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึงความสามารถของการเรียนรู้เกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ ที่แสดงออกได้อย่างอิสระ โดยใช้ภาษาสละสลวยเป็นการถ่ายทอดความคิดให้ผู้อื่นรับทราบ เป็นความคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบใคร โดยอาศัยประสบการณ์และจินตนาการกลั่นกรองอย่างลึกซึ้ง มีความงดงามในการใช้ถ้อยคำแสดงความคิด อันเป็นเนื้อหาแก่นสารของการเขียน

3. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึงสื่อที่ใช้ติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจกันโดยภาษาเขียน และภาพประกอบ โดยใช้วัสดุกระดาษพิมพ์หรือฟิล์ม หรือวัสดุพื้นเรียบอื่นๆ ออกมาเพื่อแจกจ่าย จำหน่ายกระจายให้ผู้อ่านได้เป็นจำนวนมาก

4. แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึงแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียน โดยนำเนื้อหาจากสื่อสิ่งพิมพ์ มีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดแบบอัตรันย ประเภทกำหนดขอบเขต และแบบไม่กำหนดขอบเขตของการตอบ รวมทั้งหมด 16 ชุด

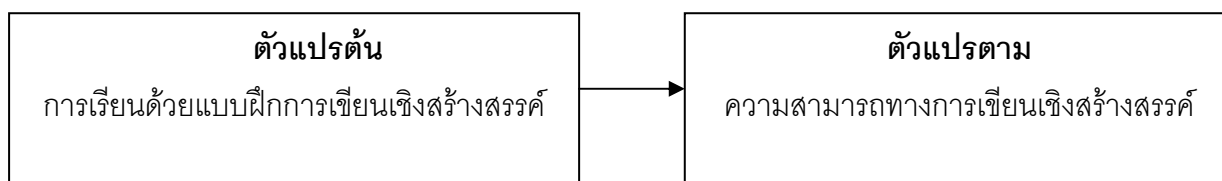
5. แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึงแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นข้อสอบแบบอัตรันย ประเภทกำหนดขอบเขต และแบบไม่กำหนดขอบเขตของการตอบ โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดสอบหาคุณภาพแล้ว

6. ประสิทธิภาพของแบบฝึก หมายถึงคุณภาพของแบบฝึกจากสื่อโฆษณาที่จะทำให้นักเรียนมีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูง ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ 80/80 คือ

80 แรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนจากแบบฝึกจำนวน 16 ชุด โดยเฉลี่ยร้อยละ 80

80 หลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนทำได้จากการตอบแบบทดสอบหลังเรียนวัดความสามารถทางการเขียนที่สร้างจากแบบฝึก โดยเฉลี่ยร้อยละ 80

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - 1.1 ความหมายของการเขียน
 - 1.2 หลักในการเขียน
 - 1.3 จุดมุ่งหมายของการเขียน
 - 1.4 ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - 1.5 ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - 1.6 ลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - 1.7 ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - 1.8 การจัดกิจกรรมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - 1.9 ข้อปฏิบัติในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - 1.10 การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - ประเภทของคำถามแบบอัตนัย
 - การสร้างแบบทดสอบ
 - การวัดความสามารถด้านภาษา
 - 1.11 ทฤษฎีและจิตวิทยาเกี่ยวกับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - 1.11.1 ทฤษฎีการเรียนรู้
 - ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike
 - ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Skinner
 - 1.11.2 จิตวิทยาเกี่ยวกับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - ความพร้อม
 - ความแตกต่างระหว่างบุคคล
 - การจูงใจ
 - 1.12 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์
 - 2.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
 - 2.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์
 - 2.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์
 - 2.4 การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์
3. เอกสารที่เกี่ยวกับแบบฝึก
 - 3.1 หลักในการสร้างแบบฝึก
 - 3.2 ลักษณะของแบบฝึกที่ดี
 - 3.3 ประโยชน์ของแบบฝึก
 - 3.4 แบบฝึกภาษาไทย
 - 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับแบบฝึก
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์
 - 4.1 ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์
 - 4.2 ประเภทและรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์
 - 4.3 ความสำคัญและบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ในการพัฒนาการศึกษา
 - 4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์

1. เอกสารที่เกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.1 ความหมายของการเขียน

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งในภาษาไทย อันเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “เขียน” ว่า เขียน ก. ชีดให้เป็นตัวหนังสือหรือเลข. ชีดให้เป็นเส้นหรือรูปต่างๆ, วาด , แต่งหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับ เปลื้อง ณ นคร (2514:6) ให้นิยามของการเขียนว่า การเขียน คือการแสดงความคิด ความรู้สึกและความรู้ซึ่งอยู่ในใจออกให้ผู้อื่นรู้

สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ และอุดม หนูทอง (2524:1) ให้ความหมายว่า การเขียนเป็นการใช้ภาษาภาคแสดงออก ซึ่งต้องสั่งสมความรู้และความคิดโดยการอ่านและการฟังอย่างถูกวิธี

ประภาศรี สีหอำไพ (2524:340) ให้ความหมายว่า การเขียน คือการเสนอความคิดเห็นออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งปริษา ช้างขวัญยืน (2517:คำนำ) กล่าวว่า การเขียนเป็นทักษะหนึ่งในสี่อย่างของการใช้ภาษา อันได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทั้ง 4 ทักษะมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน และต่างก็มีประโยชน์เกื้อกูลกัน

พระยาอนุমানราชชน (2517:32) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า ภาษาเขียนในหนังสือ นิรุกติศาสตร์ดังนี้ ภาษาเขียนหรือถ้อยคำที่ใช้ในภาษาเขียนนั้นหมายถึงภาษาที่จัดวางรูปคำไว้เป็นระเบียบ ตลอดจนเลือกสรรถ้อยคำให้เป็นไปตามกำหนดที่วางไว้ในตำราอักขรวิธีและไวยากรณ์

เจือ สตะเวทิน (2526:104) “ภาษาที่ใช้เขียนในหนังสือแม้จะมุ่งสื่อความหมายแทนคำพูด ทว่าภาษาพูดกับภาษาเขียนนั้นต่างกันมาก การเขียนหนังสือจึงควรดเว้นภาษาพูดในภาษาเขียน เพราะจะทำให้คุณภาพของข้อเขียนหย่อนไป”

วินโดว์สัน (สุจิต เพียรชอบ. 2530:248; อ้างอิงจาก Windowson. n.d.) ได้ให้นิยามการเขียนไว้ว่า คือกิจกรรมการสื่อสารชนิดหนึ่ง การสื่อสารนี้หมายถึง การถ่ายโอนจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง โดยการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ ส่วน ฮิวซีย์ และคณะ (สุจิต เพียรชอบ 2530: 249; อ้างอิงจาก Huchy. n.d.) กล่าวว่า การเขียนก็คือ สะพานสำหรับความคิดเดินข้ามนั่นเอง ส่วนงานเขียนที่สามารถสื่อ ความคิดได้ดีนั้น อยู่กับการเรียบเรียง การเลือกคำ กระบวนการของผู้เขียนและเนื้อหา สนิท ตั้งทวี (2531:37) ได้กล่าวถึงทักษะการเขียนว่า ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ค่อนข้างยากที่สุด เพราะการเขียนเป็นการสื่อสารที่มีขั้นตอนหลายอย่าง เช่น ผู้เขียนจะต้องนึกคิดเสียก่อนที่จะเขียน ควรจะเขียนอย่างไร จึงจะมีความหมายตรงกับความคิดคำนึงถึงผู้อ่านว่า อยู่ในฐานะรับการสื่อสารได้ ตรงกับความต้องการของผู้เขียนหรือไม่ ถ้าสื่อสารระหว่างผู้อ่านและผู้เขียนไม่ตรงกัน ก็แสดงว่าเกิดปัญหาในการสื่อสารแล้ว

กล่าวโดยสรุปแล้ว การเขียนจึงเป็นวิธีการสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ เป็นการแสดงออกทางภาษา เป็นลายลักษณ์อักษรที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถในด้านความคิด ความรู้สึก จินตนาการ และประสบการณ์ของผู้เขียนมาประกอบกัน สมควรที่จะได้รับการฝึกฝนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการเขียนในรูปแบบใดก็ตาม

1.2 หลักในการเขียน

เปลื้อง ณ นคร (2514: 1-7) ได้ให้หลักสำคัญในการเขียนไว้ 2 ประการคือ

1. ความพิถีพิถัน คือพิถีพิถันในเรื่องความคิดและการเขียน ผู้เขียนควรมีแนวความคิดที่แปลกใหม่และกว้างไกล จะต้องรู้คำมาก รู้จักสังเกตวิธีการใช้คำที่ดี สละสลวยและนำมาใช้เป็นแนวทางในการเขียนของตน

2. ผู้เขียนต้องเป็นตัวของตัวเอง ทั้งในเชิงการประพันธ์และชีวิตจริง ไม่ควรลอกแบบท่วงทำนอง การเขียนของผู้อื่น แต่ในเวลาเดียวกันก็ต้องรู้จักและเห็นลักษณะดีของนักเขียนอื่นด้วยสิทธิา พินิจญาณดล; และคนอื่นๆ (2516:1) กล่าวว่า หลักการเขียนประกอบไปด้วย 2 ชั้น คือ ชั้นการคิดและชั้นการเขียน ผู้เขียนต้องเริ่มคิดถึงสิ่งใกล้ตัวก่อน จากนั้นจึงค่อยคิดไปถึงสิ่งที่อยู่ห่างจากตัวออกไปเป็นลำดับ

ปรีชา ช้างขวัญยืน (2518:99-129) กล่าวถึงขบวนการแห่งการเขียนว่า แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. คิดให้เข้าจุด หมายความว่า ต้องคิดถึงสิ่งที่อยู่ในวงจำกัด และคิดถึงจุดประสงค์ ที่สำคัญเพียงจุดเดียว
2. คิดในหัวข้อจำกัด คือจำกัดหัวข้อที่จะเขียนให้อยู่ที่ขอบเขตที่เราจะหาข้อมูลและรายละเอียดที่เป็นจริงได้
3. ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดหลักกระจ่างแจ้ง
4. จัดระเบียบความคิดเป็น 3 สถานะ คือ
 - 4.1 จัดลำดับเรื่องราว ให้ผู้อ่านได้เห็นชัดเจน
 - 4.2 จัดลำดับสถานที่ พรรณนาตามสภาพจริงให้ผู้อ่านเห็นภาพที่เราเขียนได้แจ่มชัด
 - 4.3 จัดลำดับทางเหตุผล คือจัดให้ความคิดหลักและความคิดสนับสนุนเป็นเรื่องเดียว
5. มีความกระชับในเรื่องที่คิด โดยประมวลความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ให้อยู่ในขอบเขตจำกัด สรุปความคิดให้ได้ข้อความที่เฉพาะเจาะจง
6. แสดงความคิดให้แจ่มแจ้ง โดยเขียนคำนำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ ใช้ย่อหน้าเป็นเครื่องหมายแสดงส่วนสำคัญของเรื่อง
7. ต้องมีสัมพันธภาพระหว่างประโยคต่างๆ คือ ประโยคแต่ละประโยคต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระเบียบ

จะเห็นได้ว่า การคิดกับการเขียนเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก ผู้เขียนต้องคิดให้แจ่มแจ้งเสียก่อน เมื่อคิดแจ่มแจ้งจึงเลือกถ้อยคำมาใช้ให้ได้ความหมายตามที่ต้องการ ความคิดจึงมีความสัมพันธ์กับการเขียน ผู้ที่จัดได้ว่า “คิดเป็น” และ “เขียนเป็น” ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2518: บทนำ) ได้ชี้แจงว่า การ “เขียนเป็น” นั่นคือ การรู้จักลำดับความคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งที่ตนคิด ใช้ภาษาสละสลวย ถูกต้องตามความนิยม และระเบียบแบบแผน ฟังดูไม่ขัดหู น่าอ่าน ยั่วความสนใจและอยากติดตาม และผู้ที่เขียนเป็น อาจขึ้นอยู่กับพรสวรรค์ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งจะต้องเป็นผู้ที่รู้หลักเกณฑ์ต่างๆ ทางทฤษฎี การเขียน มิใช่เขียนไปตามกรรม ต้องรู้จักนำเอาหลักเกณฑ์ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ได้จริงๆ ไม่ใช่รู้เฉพาะทฤษฎี แต่นำไปปฏิบัติไม่ได้ นอกจากนี้ยังจะต้องฝึกฝนอย่างจริงจัง เพราะการฝึกฝน ย่อมก่อให้เกิดความชำนาญ

1.3 จุดมุ่งหมายของการเขียน

สาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (2534:7-9) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนโดยแบ่งเป็นข้อๆ ดังนี้

1. การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง คือ การกำหนดการหรือเรื่องราวที่เป็นลำดับอยู่แล้ว
2. การเขียนเพื่ออธิบาย ใช้กับข้อเขียนประเภทตำราหรือวิชาการมาก
3. การเขียนเพื่อโฆษณาจูงใจ ผู้เขียนจะใช้ภาษาเพื่อโฆษณาจูงใจให้คนอ่านสนใจ
4. การเขียนเพื่อปลุกใจ เป็นการเขียนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง
5. การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ หรือแนะนำ
6. การเขียนเพื่อสร้างจินตนาการ เป็นการเขียนที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ คล้อยตามหรือเห็นสิ่งนั้นๆ ด้วย
7. การเขียนเพื่อต้องการเสียดสียั่วล้อ เป็นการเขียนที่ต้องการหยิบสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่อาจเป็นส่วนบกพร่องในสังคมมากล่าวต่าหนี

จะเห็นได้ว่า การเขียนเป็นวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง ที่มนุษย์สามารถถ่ายทอดข้อเท็จจริงต่างๆ ตลอดจนจินตนาการ อารมณ์และความรู้สึกต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เขียนเป็นสำคัญ

1.4 ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

พัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น นับว่าเป็นส่วนช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนที่มีความสำคัญยิ่ง การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่แตกต่างจากการเขียนโดยทั่วไป เพราะเป็นการเขียน ที่ต้องใช้ความสามารถในการกลั่นกรองความรู้สึกนึกคิด จินตนาการหรือประสบการณ์ของผู้เขียน เพื่อสร้างงานเขียนออกมาไม่ซ้ำแบบใคร ได้มีผู้ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ต่างๆ ดังนี้

ถวัลย์ มาศจรัส (2545:4) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์หมายถึง งานเขียนที่แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียนที่เขียนด้วยสำนวนภาษาที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง หรือมีรูปแบบการเขียนที่มีความแปลกใหม่ มีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2532:2) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่มีลักษณะของการคิดริเริ่ม โดยที่ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการ และประสบการณ์ของตนมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน

ดรุณี สาริการิน (2535:75); และพิกุล กล้าแข็ง (2544:84) กล่าวได้สอดคล้องกันว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่มีลักษณะแตกต่างจากงานเขียนอื่นๆ เพราะการเขียน เชิงสร้างสรรค์เป็นการประมวลความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้เขียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยการสร้างเป็นผลงานที่มีลักษณะของความมีคิดริเริ่มมีรูปแบบที่แปลกใหม่ไม่เหมือนใครด้วยการใช้ภาษาที่เหมาะสมและมีคุณค่าต่อสังคม

ศศิธร สุทธิแพทย์ (2530:2) ให้ความหมายไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นผลมาจากการพัฒนาการเขียนที่เคยปฏิบัติกันอยู่เป็นประจำให้เป็นการเขียนในระดับสูงขึ้น นอกจากจะเป็นการสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจแล้ว ยังต้องมีศิลปะในการสร้างคำและข้อความใช้ ความคิดจินตนาการสร้างผลงานใหม่ขึ้น โดยมีได้ลอกเลียนแบบผู้ใด ผู้เขียนจะมีความเป็นตัวของตัวเอง ในการคิดหารูปแบบใหม่ๆ ใช้ภาษาแปลกหรือภาษาสละสลวยโดยไม่สร้างวจนะความจำเจ ซึ่งมีความแปลกใหม่หมุนเวียนกันเข้ามาได้ขาด ดังนั้นนอกจากโลกจะมีสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ มนุษย์รู้จักวิทยาการใหม่ๆ ในทางศิลปะ ภาษาเรายังมีการถ่ายทอดความคิดที่แปลกใหม่เพื่อความคิดที่เปลี่ยนแปลงและสร้างสติปัญญาแก่ผู้อ่านด้วย

โกชัย สาริกบุตร (2540:99-100) กล่าวสรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการใช้ภาษาเขียนเพื่อแสดงความรู้ความคิดเห็น หรือแสดงอารมณ์ความรู้สึกออกมาได้อย่างน่าสนใจมีประโยชน์ และทันกับสภาพเหตุการณ์ในปัจจุบัน ส่วนสมพร มั่นตะสูตร (2540:184) ได้อธิบายความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ว่าเป็นการเขียนที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตามหรือเห็นสิ่งนั้นๆ ด้วย จึงใช้วิธีการสร้างภาพลักษณ์เพื่อจูงใจและสร้างภาพให้ผู้อ่านแล้วเกิดจินตนาการ

เกทเซล (Getzel. 1962:25) เสนอแนวคิดว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะการคิดหาคำตอบหลายทางเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า จึงมักเกิดกับบุคคลที่อยู่ในสิ่งเร้าที่อิสระในการตอบสนอง ซึ่งทุกคนมีศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์ แต่อาจมีปริมาณต่างๆ กัน ถ้าศักยภาพได้รับการส่งเสริมก็จะช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ จะเห็นว่าความคิดสร้างสรรค์สามารถสร้างให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลได้

วรรณพร ภิรมย์รื่น (2527:167) ให้ความหมายไว้ว่า การเขียนแบบสร้างสรรค์หมายถึง การเขียนที่ผู้เขียนใส่อารมณ์และความรู้สึกเข้าไปในตัวหนังสือหรือในข้อเขียน เพื่อสื่อความหมายไปยังผู้อ่านโดยใช้ศิลปะการใช้ภาษาที่มีชีวิต แปลกใหม่ชวนให้ผู้อ่านติดตาม

ปราณี สุรสิทธิ์ (2541:23) กล่าวถึงการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์หมายถึงการเขียนที่ผู้เขียนสร้างคำ แนวคิด จากจินตนาการของตนเองโดยมิได้ลอกเลียนแบบอย่างจากผู้อื่น อีกทั้งยังมีอิสระที่จะคิดรูปแบบใหม่ๆ ที่แหวกแนวจากของเดิมที่มีอยู่เป็นผลงานที่มีคุณค่าทางความคิดริเริ่มที่เด่นชัด

สนม ครุฑเมือง (2528:314) การเขียนสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ใช้จินตนาการ ซึ่งใช้ศิลปะชั้นเชิงในการคิดประดิษฐ์ประดอย ความรู้สึกนึกคิดเป็นตัวอักษร ความนึกคิดนั้นอาจเป็นความคิดใหม่ที่ไม่เคยมีผู้ใดเสนอมาก่อน หรืออาจเป็นความคิดเก่าแต่มาประยุกต์เป็นแบบใหม่ก็ได้

พิศมัย สิงแก้ว (2520:11) ให้ความหมายว่า หมายถึง ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ อารมณ์ ความรู้สึกและเจตนาอารมณ์ของผู้เขียนเป็นภาพที่แปลกใหม่ น่าสนใจ ช่วยให้ผลิตผลิต งานเขียนนั้นอาจจะไม่ใหม่ต่อโลก แต่ใหม่สำหรับผู้เขียนเอง

เจือ สตะเวทิน (2522:3) ให้ความหมายว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึงการเขียนที่ใช้ความคิดของผู้เขียนเอง เพื่อแสดงให้เห็นว่าเขาทำการอย่างหนึ่งที่แสดงสติปัญญาของตนเอง ไม่เขียนตามแบบใคร ไม่คัดลอกใคร

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2524:1) ให้ความหมายว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึงการแสดงความคิดเชิงสร้างสรรค์ด้วยภาษาที่ชัดเจนอย่างเหมาะสมถูกต้องตามประเภทหรือเนื้อหาที่แสดงออก

จากคำกล่าวทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ออกมาจากความรู้สึก ความคิดของผู้เขียนที่แสดงออกได้อย่างอิสระโดยใช้ภาษาสละสลวยเป็นสื่อในการถ่ายทอดความคิดให้ผู้อื่นทราบ เป็นความคิดที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบใคร โดยอาศัยประสบการณ์และจินตนาการกลั่นกรองอย่างลึกซึ้ง จนสามารถแสดงออกได้อย่างชัดเจนและงดงามทั้งการใช้ถ้อยคำ ความคิดอันเป็นเนื้อหาแก่นสารและใจความสำคัญของงานเขียน

1.5 ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เจือ สตะเวทิน (2522:3) กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่าช่วยเสริมความมั่งคั่งทางสติปัญญาของนักเรียน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัย เจตคติ ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ อารมณ์ ตลอดจนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่แวดล้อมตัวนักเรียนอีกด้วย

ประทุมพร สุวรรณตรา (วิไล ชินวงศ์. 2523:55) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้หลายประการดังนี้

1. เป็นการฝึกทักษะและพัฒนาการใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้
2. เป็นการช่วยให้เด็กรู้จักวงศ์พันธุ์มากขึ้น ก่อให้เกิดความฉลาดในการเลือกใช้ถ้อยคำสำนวน วลี ที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน มีความสุขในการเขียน
3. ทำให้เด็กรักการเรียน
4. เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
5. เด็กๆ จะแสดงความรู้สึกนึกคิด แสดงปัญหาที่พบออกมาในการเขียน ทำให้ครูรู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนมากขึ้น
6. ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เขียนให้มีความนับถือยอมรับตนเอง ภูมิใจตนเอง
7. เด็กเกิดความซาบซึ้งในวรรณคดีที่มีคุณค่าต่างๆ ซึ่งเป็นประสบการณ์สะสมที่เด็กจะใช้ในโอกาสต่อไป
8. ให้เด็กเกิดความรู้สึกเกิดธรรมชาติ อารมณ์ สิ่งแวดล้อม ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาและความรู้สึกอันดีงาม ความรักเพื่อนมนุษย์ สัตว์และธรรมชาติ
9. การสอนการเขียนแบบสร้างสรรค์เป็นงานที่ทำหาย สนุกสนาน มีการวางแผนหาทริคในการสอน ก่อนให้เกิดความภูมิใจในการสอน เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้สอน

ปราโมทย์ ชันติลาภพันธ์ (2530:18) ได้จำแนกประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ออกเป็น

3 ประการคือ

1. ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสเขียนแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ได้อย่างอิสระ
2. ช่วยให้นักเรียนที่มีความถนัดทางด้านภาษา มีพัฒนาการทางภาษาเพิ่มขึ้น
3. ทำให้ทราบถึงลักษณะนิสัย ค่านิยม ความรู้ความสามารถ ความคิดตลอดจนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ของผู้เขียน

พัชรา อภิชิตมานนท์ (2543:96) กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษา อารมณ์ สังคมและสติปัญญา อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการเขียนเกิดความซาบซึ้งในวรรณคดี รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และช่วยให้ผู้สอนเข้าใจนักเรียนมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ ความสามารถของตนเองตามระดับสติปัญญา ช่วยให้เกิดกำลังใจ ความภาคภูมิใจ เชื่อมมั่นในตนเอง สนใจ การเรียนยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้วการเขียนเชิงสร้างสรรค์ช่วยให้ครูสามารถสังเกตพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียนได้และสามารถหาหนทางช่วยเหลือ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรหาวิธีการต่างๆ มากกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาด้านการเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น

1.6 ลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการแสดงออกทางภาษาที่ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่แสดงถึงความคิดริเริ่ม จินตนาการที่แปลกใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะและความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนอย่างชัดเจน ดังที่ วรรณา เครือเนียม (2531:37) ได้กล่าวถึงลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์สรุปได้ว่าเป็นงานเขียนที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด จินตนาการที่แปลกใหม่ น่าสนใจ ให้คุณค่าทางอารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งคล้ายกับ ความคิดเห็นของกรมิวิชาการ (2536:52) ได้กล่าวถึงลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ สรุปได้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นงานเขียนที่ผู้เขียนจะต้องเขียนให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ โดยการเลือกสรรถ้อยคำที่สละสลวย คมคายกะทัดรัด ให้ความรู้สึกของผู้รับสารและให้คุณค่าทางด้านอารมณ์ สังคมและสติปัญญา สำหรับ กรรณิการ์ พลยุทธ (2541:74) กล่าวไว้สรุปว่า ลักษณะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ดีนั้นจะต้องใช้ความสามารถทางการใช้ภาษาความรู้ ความคิดในเรื่องที่เขียน ประสบการณ์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้ผลงานของตนเป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ดีและน่าสนใจ ส่วน ดุสิต หังเสวก (2543:36) ได้กล่าวถึงลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถของผู้เขียน ที่ได้ใช้ความสามารถนั้นถ่ายทอดความคิด ประสบการณ์ จินตนาการ ซึ่งเป็นของตนเองไม่ได้ลอกเลียนแบบใครหรือดัดแปลง

ความคิดของใคร และผลงานที่เขียนนั้นเป็นผลงานที่มีคุณค่าเกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้ พิกุล กล้าแข็ง (2544:28) ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นงานเขียนที่ส่งเสริมความคิด ความรู้สึกและทัศนคติของผู้เขียนโดยการสร้างสรรค์ผลงานทางภาษาจากประสบการณ์ผ่านกระบวนการ คิด และการฝึกฝน

ประกาศรี สีนอไฟ (2531:1-3) ได้กล่าวถึงลักษณะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. มีแนวการเขียนเป็นลักษณะเฉพาะตัว กล่าวคือ ผู้เขียนควรมีข้อสังเกต ประสบการณ์ ความนึกคิด ความเห็นหรือจินตนาการเป็นของตนเอง การเขียนแบบย่อความ เรียงความ เขียนข่าว รายงาน ถอดคำประพันธ์ การแปล ไม่จัดว่าเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์
2. มีความแปลกใหม่และมีความสามารถในการแสดงออก ผู้เขียนทำให้อ่านได้เห็นภาพ ตามที่ตนต้องการได้ ด้วยการใช้อย่างคำที่เป็นลายลักษณ์อักษร งานเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการสื่อ ความหมายในท่วงทำนองที่แปลกใหม่ ตามสำนวนลีลาของผู้เขียนงานเขียนที่เกิดจากจินตนาการ เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย ล้วนแต่อยู่ในลักษณะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทั้งสิ้น
3. การเขียนสร้างสรรค์ มิได้หมายความว่าความเรียงเชิงศิลปะในรูปร้อยแก้วเสมอไป คุณภาพ ของงานอยู่ที่ความสามารถของผู้เขียนที่มีศิลปะในการเขียนอย่างแท้จริงจนถึงระดับกวีนิพนธ์ได้
4. ในงานเขียนประเภทร้อยกรอง นอกจากจะเสนอแนวคิด คำโครงเรื่องที่แปลกใหม่แล้ว อาจไม่ยึดฉันทลักษณ์ตามรูปแบบคำประพันธ์เดิม
5. ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา งานเขียนสร้างสรรค์มิใช่เพียงแต่จะเสนอสิ่งแปลก ใหม่หรือให้ความเพลิดเพลินเท่านั้น ควรจะให้อ่านได้คิดและจินตนาการตามไปด้วยวิจารณ์ญานทำ ให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ก่อให้เกิดความเรื่องปัญญาและเป็นประโยชน์ต่อ สังคมส่วนรวม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535:7) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเขียนเชิง สร้างสรรค์ว่าควรประกอบด้วย

1. ให้ความแปลกใหม่
2. ใช้ภาษาคมคาย กะทัดรัด
3. สามารถเร้าความรู้สึกของผู้อ่านหรือผู้ฟังได้
4. เป็นประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือให้ข้อคิดที่เป็นคติในการดำรงชีวิตและก่อให้เกิด จินตนาการในทางที่ดีงามหรือให้ความเพลิดเพลินแก่จิตใจออกมา

กล่าวโดยสรุป ลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะต้องเป็นงานที่ผู้เขียนใช้จินตนาการ หรือความคิดที่แปลกใหม่ให้อ่านเกิดจินตนาการรู้สึกคล้ายตามผู้เขียน โดยคำนึงถึงศิลปะ ในการเลือกสรรสำนวนภาษาที่ดีไพเราะสละสลวย ความถูกต้องของเนื้อหาสาระประโยชน์ที่ผู้อ่านจะ ได้รับอีกทั้งยังให้คุณค่าทางด้านจิตใจและสติปัญญา

1.7 ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ความสามารถทางภาษาในแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน จะมีมากน้อยขึ้นอยู่กับ การฝึกฝนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง บัณฑิต พฤกษ์วัน (2533:21) กล่าวว่า ความสามารถทางภาษา หมายถึงความสามารถเกี่ยวกับความเข้าใจในการรับรู้ความหมายในการสื่อสารทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ความสามารถทางภาษาจัดได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็น อย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ทางวิชาการทุกประเภท เพราะเป็นความสามารถพื้นฐานที่ต้องใช้เป็นหลัก ทั้งยังเป็นประตูที่นำไปสู่วิทยาการต่างๆ

ถวัลย์ มาศจรัส (2545:14) ได้กล่าวว่า ความสามารถทางภาษา ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ ความสามารถทางภาษาที่เน้นทักษะการเขียนเพียงทักษะเดียวที่ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ ความรู้ ความเข้าใจ จินตนาการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาเขียนในรูปแบบของคำ ประโยค ข้อความ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นเนื้อเรื่องหลายๆ ย่อหน้าได้ตามกฎเกณฑ์ทางภาษา เลือกใช้ สำนวนโวหารที่ไพเราะสละสลวยและถูกต้องตามอักขรวิธี

กาญจนา อุตรวิเชียร (2538:6) ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การ แสดงความสามารถทางการเรียบเรียงถ้อยคำเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด อันเกิดจาก ประสบการณ์เดิมรวมกับประสบการณ์ใหม่ ของผู้เขียนออกมาในรูปของงานเขียนอย่าง มีอิสระทาง ความความคิด เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้เขียนเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจและรู้สึกได้ด้วยถ้อยคำที่ชัดเจน อย่างเหมาะสม ถูกต้องตามประเภทของงานเขียนนั้นๆ

สรุปแล้วความสามารถทางภาษาในการเขียนเป็นความสามารถเฉพาะตน ที่ต้องอาศัยการฝึกฝน และเอาใจใส่ ผู้เขียนต้องใช้จินตนาการในการสื่อสารความคิดออกมาเป็นรูปแบบภาษาเขียนเพื่อสื่อ ความหมายให้ผู้อ่านได้เข้าใจตามจุดประสงค์ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมรวมกับประสบการณ์ใหม่ ของผู้เขียน มีอิสระทางความคิดในการถ่ายทอดออกมาเป็นงานเขียนแต่ละประเภท

1.8 การจัดกิจกรรมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

การพัฒนาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของเด็กนั้น ครูจะต้องเริ่มจากการให้เด็ก พัฒนาความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ของตนเอง โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้มีอิสระการคิดเสรี เพื่อให้ นักเรียนเกิดความมั่นใจตนเองและพร้อมที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางสร้างสรรค์ ดังที่ บัณฑิต พฤกษ์วัน (2535:7-8) ได้กล่าวถึงแนวทางส่งเสริมการเขียนอย่างสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. ครูต้องสร้างบรรยากาศโดยเป็นผู้ที่รักเมตตา มีความสัมพันธ์กับเด็กผู้เรียนอย่างใกล้ชิด เข้าใจและให้ความเห็นอกเห็นใจเด็กของตนโดยให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยให้มากและงดเว้นการตำหนิ
2. ให้อิสระในการทำงานแก่เด็กที่จะทำ จะคิด และรู้จักใช้การยืดหยุ่นทั้งการใช้เวลา และ ระเบียบ หรือรูปแบบที่มักเคยกำหนดงานให้น้อยลง ควรให้อิสระแก่ผู้เรียน

3. ส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการศึกษาสภาพแวดล้อม และให้ได้มีวัสดุ การอ่าน หนังสือเด็กหลายประเภทให้เลือกอ่านอย่างอิสระเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ของเด็ก

4. จากการส่งเสริมการอ่าน การประดิษฐ์เศษวัสดุ และประสบการณ์ทั้งหลาย ควรให้โอกาสมี การแลกเปลี่ยนโดยการเล่า รายงาน อภิปราย และสรุปผลโดยนักเรียนเองเสมอๆ

5. กระตุ้น ชี้แนะให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น สร้างความแปลกใหม่ โดยครูเองต้องเป็นคน ที่ให้ความสนใจในการแสดงออกของเด็ก และส่งเสริมการแสดงออกอย่างกว้างขวาง

อัจฉรา ชีวพันธุ์ (2533:48) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ หลายประการ ดังนี้

1. กำหนดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนโดยจะต้องคำนึงถึง หลักสูตรในระดับชั้นต่างๆ

2. การจัดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ควรได้มีการสัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ด้วย

3. จัดลำดับความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน

4. ใช้สื่อที่จูงใจเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ และรักในการเขียน

5. ให้ผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการในการแสดงความรู้สึกนึกคิดอย่างอิสระ

เพลินใจ พุกษชาติรัตน์ (2535:72) กล่าวไว้สรุปว่า การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์จะต้อง เข้าใจในตัวชของนักเรียน และสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่น มีอิสระในการคิด กล่าวแสดงความคิด ของตนออกมาอย่างเต็มที่

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า ครูสามารถ ที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ ได้มากมาย กิจกรรมที่นำมาใช้นั้นจะต้องเป็นกิจกรรมที่เปิด โอกาสให้นักเรียนเลือกเขียนหรือเลือกเรียนได้ตามความสนใจ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวความคิด จินตนาการ เกิดอารมณ์ความรู้สึก เพื่อถ่ายทอดออกมาเป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ และส่งเสริมให้ นักเรียนได้แสดงศักยภาพทางความคิดของตนออกมาอย่างเต็มที่

1.9 ข้อปฏิบัติในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการสอนการสร้างผลงานทางภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเรียนการสอนภาษาไทย การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการสอนให้เขียน จินตนาการและความรู้สึกของผู้เขียน ผู้เขียนจะต้องมีความรู้ทางภาษาอย่างดีและจะต้องมีความปรารถนาที่จะเขียน

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรรย (2522:135) ได้เสนอแนะจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนคำขวัญในโอกาสต่างๆ ได้

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถหาคำ คำพังเพย หรือสุภาษิตมาเขียนให้คล้องจองกัน
3. เพื่อให้นักเรียนเขียนร้อยแก้วสั้นๆ เช่น เขียนพรรณนาได้ภาพ พรรณนาความรู้สึกต่างๆ
4. เพื่อให้นักเรียนสามารถแต่งเรื่องราวขึ้นเอง จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับคน สัตว์ หรือธรรมชาติที่ใกล้ชิดกับนักเรียนได้

5. เพื่อให้นักเรียนสามารถแต่งบทประพันธ์ได้ตามระดับความสามารถของนักเรียน
6. เพื่อให้นักเรียนสามารถแต่งเพลงหรือบทละครสั้นๆ ได้
7. เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนคำสดุดี คำไว้อาลัยในโอกาสต่างๆ ได้
8. เพื่อให้นักเรียนสามารถช่วยกันต่อคำประพันธ์หรือได้กลอนสดสักว่าได้
9. เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนบทความประเภทต่างๆ ได้
10. เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนเรื่องสั้นหรือนวนิยายได้ตามความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

โกชัย สาริกบุตร (2542:34) ได้กล่าวถึงข้อควรปฏิบัติในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า ครูควรสร้างแบบฝึกให้มีลักษณะที่ทำให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของภาษาและควรสร้างแบบฝึกไว้เป็นจำนวนมาก เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเขียนได้ทุกโอกาสตามความสนใจ

ข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า ครูเป็นผู้ที่บทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดหาวิธีการแนวทางการสอน และจัดหาสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจ หรือเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานการเขียนที่มีคุณค่าด้วยตนเอง

1.10 การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นงานเขียนที่แตกต่างจากงานเขียนอื่นๆ เพราะเป็นงานเขียนที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล ดังนั้นการประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงควรมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนเที่ยงตรง และครอบคลุมเนื้อหาในทุกๆ ด้าน

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2518:10-11) เสนอวิธีประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง ควรพิจารณาแนวคิดหรือแนวเรื่อง การจัดระเบียบความคิด การอ้างเหตุผล การขยายความและความแจ่มแจ้งชัดเจน
2. การใช้ภาษา ควรพิจารณาระดับของภาษาที่ใช้ว่าถูกต้องตามกาลเทศะและลักษณะของเรื่อง พิจารณาการใช้คำ ประโยค การเขียนย่อหน้า การเว้นวรรคตอน การใช้สำนวนโวหาร คำพังเพย สุภาษิตต่างๆ
3. รูปแบบ ควรพิจารณาเฉพาะการเขียนที่มีแบบแผนแน่นอนว่า ทำได้ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนชนิดนั้นๆ หรือไม่ เช่น เรียงความ บทความ

4. กลไกประกอบการเขียนอื่นๆ ได้แก่ สะกดการันต์ ลายมือ ความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย

กรมวิชาการ (2528:199, 212) ได้เสนอหลักการในการให้คะแนนการเขียนไว้ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง สอดคล้องกับชื่อเรื่อง การสื่อได้ใจความ ถ่ายทอดความคิดของผู้เขียนอย่างมีเอกภาพ
2. ความคิดแปลกใหม่ หมายถึง ความคิดที่ไม่ซ้ำแบบหรือไม่ได้ลอกเลียนผู้อื่นมา เป็นความคิดของผู้เขียนเอง หรือดัดแปลงมาอย่างแยบคายด้วยภูมิปัญญาของตนเอง
3. การใช้ภาษา ใช้ถ้อยคำสำนวนถูกต้องเหมาะสมกับบุคคล ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย และต้องเป็นการใช้ภาษาที่ไม่ผิดแปลกไปจากระเบียบของภาษา ซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน
4. สามารถเร้าความรู้สึกของผู้อ่าน อาจเป็นความขบขัน ความเศร้า ความพิศมัยดี ความพิศวง ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันก็ได้
5. การเรียงลำดับความคิด เหตุการณ์อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กันไม่สับสนวุ่นวาย
6. เป็นประโยชน์โดยตรง หรือโดยอ้อม เช่น ให้ข้อคิดเป็นคติในการดำรงชีวิต ชี้ให้เห็นคุณโทษ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535:87) ได้เสนอหลักการให้คะแนนการเขียน คือ การให้คะแนนการเขียนที่มีแบบแผนหรือรูปแบบ ซึ่งได้แก่ การเขียนเรียงความ บทความ จดหมาย ย่อความ สุนทรพจน์ ฯลฯ ควรแบ่งให้คะแนน ดังนี้

เนื้อเรื่อง	25%
การใช้ภาษา	25%
แนวความคิด	30%
รูปแบบ	10%
ลายมือ การสะกดการันต์การเว้นวรรคตอน	
และย่อหน้า ความสะอาด	10%

แนวคิดดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การประเมินผลการเรียนเชิงสร้างสรรค์ควรมีหลักเกณฑ์ที่ยุติธรรม ครอบคลุมถึงความสามารถในทุกๆ ด้านของนักเรียน การประเมินผลงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ดีนั้นไม่ควรใช้ความคิดเห็นของผู้สอนหรือนำผลงานของผู้เรียนมาเปรียบเทียบกัน แต่ควรวัดพัฒนาการของแต่ละคนเพื่อดูความก้าวหน้าจากผลงานของนักเรียน

แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ในการสร้างแบบทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนเชิงสร้างสรรค์นั้น เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัดประเมินผลที่เน้นความสามารถ จินตนาการของผู้ตอบแบบทดสอบมีอิสระเสรี

อย่างเต็มที่ ดังที่ เตือนใจ เกตุษา (2544:247) ได้ให้ความหมายและคุณสมบัติของแบบทดสอบอัตนัยไว้ดังนี้

1. ผู้ตอบจะต้องเขียนบรรยายตอบ
2. เป็นข้อสอบที่ผู้ตอบมีสิทธิ์จะเขียนตอบอย่างเสรี
3. เป็นข้อสอบที่อาจมีคำตอบถูกหลายๆ ทาง
4. เป็นข้อสอบที่คำตอบของข้อสอบข้อเดียวกัน อาจ会有ความแตกต่างกันทั้งในด้าน คุณภาพและความถูกต้อง

ประเภทของคำถามแบบอัตนัย

แบบทดสอบแบบอัตนัยเป็นข้อสอบที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบ ได้สามารถแสดงออกโดยใช้ภาษาของตนเอง ในการทำแบบทดสอบประเภทนี้ผู้สอบต้องมีความสามารถในการจัดระเบียบของความรู้ แสดงความคิดริเริ่มและรู้จักการสังเคราะห์ข้อความได้อย่างเหมาะสม ซึ่ง เตือนใจ เกตุษา (2544:248-251) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบแบบอัตนัย ได้สอดคล้องกับภทรา นิคมานนท์ (2532:83) ดังนี้

1. แบบไม่กำหนดขอบเขตของการตอบ ข้อสอบลักษณะนี้เน้นความลึกและขอบเขตของความรู้ เน้นเสรีภาพของการแสดงออก ยั่วให้ผู้สอบเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. แบบกำหนดขอบเขตของการตอบ ข้อสอบลักษณะนี้ ต้องการคำตอบเฉพาะเจาะจงที่จัดระเบียบของความคิดเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ยังได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการใช้แบบทดสอบอัตนัยไว้ดังนี้ ต้องการให้ผู้เข้าสอบแสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ และบรรยายความคิดออกมาได้อย่างเป็นอิสระ เน้นความรู้ขั้นลึกซึ้ง เช่น ความสามารถด้านการสังเคราะห์หรือต้องการวัดความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมาทั้งหมด และเมื่อมีผู้เข้าสอบน้อยควรมีเวลามากพอที่จะตรวจข้อสอบ

การสร้างแบบทดสอบ

ในการสร้างแบบทดสอบแบบอัตนัยนั้น ควรคำนึงถึงความสำคัญของจุดมุ่งหมายที่วางไว้ตามที่ปรากฏในตารางวิเคราะห์หลักสูตร และปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างก่อนที่จะสร้างแบบทดสอบก็คือ ผู้เข้าสอบมีพื้นฐานในด้านความเรียงและเนื้อหาเพียงพอที่จะเขียนตอบได้หรือไม่ เปิดโอกาสให้ผู้ตอบมีอิสระในการตอบ แสดงความคิดเห็นหลายแง่มุม รวมไปถึงเวลาที่ใช้ในการสอบว่าเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งหลักในการสร้าง ภทรา นิคมานนท์ (2532:83) กล่าวไว้ดังนี้

1. พิจารณาว่าจะออกข้อสอบคลุมเนื้อหาอะไรบ้าง
2. ระบุให้ชัดว่าเป็นข้อสอบประเภทใด
3. ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรมีการเลือกตอบเป็นบางข้อ เพราะอาจมีการได้เปรียบเสียเปรียบกัน

อันเนื่องมาจากความยากง่ายไม่เท่ากัน

4. เขียนคำสั่งให้ชัดเจนว่าข้อสอบนั้นต้องการให้ผู้สอบทำอะไร พิจารณาให้คะแนนถือเกณฑ์อย่างไร

5. พยายามให้ความยาวของข้อสอบพอเหมาะกับเวลาที่กำหนดให้

6. ถ้ามพบปัญหาที่แสดงว่านักเรียนมีความรู้จริงๆ สามารถตอบปัญหาได้โดยพยายามนำกฎเกณฑ์ หรือความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ

7. พยายามใช้คำถามหลายๆ แบบ มิใช่มีแต่คำถามประเภท ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร เท่านั้น เพราะคำถามประเภทนี้มีลักษณะไปทางวัดความจำมากกว่าวัดสมรรถภาพอื่น

8. เลือกคำถามที่เมื่อนักเรียนตอบแล้วคนที่มีความรู้ทั้งหลาย เห็นพ้องกันว่าเป็นคำตอบที่ดี

9. เมื่อเขียนคำถามแล้วควรเขียนคำตอบไว้ด้วยเลย เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าคำถามนั้นชัดเจนแล้วหรือยัง

10. ถ้าเป็นคำถามที่เกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ ข้อสอบนั้นควรมุ่งให้หาหลักฐานมายืนยัน หรือมาสนับสนุนมากกว่าที่จะทดสอบอย่างอื่น

11. ควรกำหนดความยาวของข้อสอบ และความซับซ้อนของข้อสอบให้พอเหมาะกับความสามารถของผู้สอบ

12. พยายามให้ข้อสอบมีจำนวนมากข้อ เพื่อจะได้ออกให้ครอบคลุมเนื้อหา ซึ่งเกี่ยวข้องกับค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบด้วย

13. ถ้าข้อสอบมีหลายข้อ ควรจะเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เพื่อยั่วให้ผู้ยากตอบยิ่งขึ้น

การวัดความสามารถด้านภาษา

ภาษาถือว่าเป็นความสามารถพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์ และเป็นความสามารถที่สำคัญยิ่งด้วย เพราะภาษาเป็นเรื่องของวัฒนธรรม มนุษย์จะได้รับการซึมซับมาตั้งแต่เล็กจนโต บางคนจะมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา และเข้าใจภาษาได้รวดเร็วไว แบบนี้เรียกว่า มีความถนัดด้านภาษา แต่บางคนใช้ภาษาไม่คล่อง จะพูดเขียนสิ่งใดก็แสนจะลำบาก อ่านข้อความทางภาษาก็ไม่เข้าใจ ทำให้ไม่ชอบภาษาแบบนี้เรียกว่า ไม่มีความถนัดทางภาษา

ลัวน สายยศ และอังคณา สายยศ (2541:79 - 91) ได้กล่าวว่าแบบทดสอบที่สร้างเพื่อวัดความสามารถหรือความถนัดทางภาษาที่พยายามวิเคราะห์ว่าผู้ที่เก่งทางภาษานั้นจะเก่งในรูปแบบใดบ้าง ปรากฏว่าจากการแบบทดสอบมาตรฐานระดับสากลแล้ว จะสอบวัด คำตรงข้าม คำที่มีความหมายตรงข้าม คำที่มีความหมายใกล้เคียง คำศัพท์สัมพันธ์ ข้อความต่างประเภท ความเข้าใจภาพ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสามารถสรุปดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. คำตรงข้าม เป็นการวัดความสามารถด้านแปลคำศัพท์ของภาษาในทิศทางตรงข้าม ถ้าให้แปลคำศัพท์ตรงๆ กับความหมายที่กำหนดไว้ในพจนานุกรม ผู้สอบไม่ได้ใช้ความสามารถอะไรมากมาย เพียงสามารถจำความหมายของคำศัพท์นั้น

2. แบบทดสอบแบบนี้เป็นการวัดความสามารถด้านภาษาเพื่อให้ผู้ตอบพยายามหาความหมายของคำๆ หนึ่ง จะมีความหมายเหมือนกับคำอื่นใดอีก เรียกว่าคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับบางคำจะมีความหมายได้หลายอย่างผู้ที่มีความสามารถทางภาษาดีจะต้องสามารถ รู้ความหมายของภาษานั้นได้ดีทุกคำ

3. ศัพท์สัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความหมายของคำต่างๆ แล้วนำมาพิจารณาเปรียบเทียบว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร ดังนั้นถ้าจะหาคำตอบได้จะต้องคิดอย่างน้อยสองขั้นขึ้นไป นั่นคือผู้ตอบจะต้องใช้ความรู้เดิมมาพิจารณาหาความสำคัญของแต่ละคำเหล่านั้นเสียก่อนว่า มีโครงสร้างและหน้าที่อย่างไร แล้วจึงนำมาเปรียบเทียบเพื่อหาความเกี่ยวข้องระหว่างกันทีละคู่ๆ ต่อจากนั้นจึงเลือกคำที่เกี่ยวข้องกันมากที่สุดเป็นคำตอบถูก ผู้ที่ตอบข้อสอบแบบนี้ได้ถือว่ามีความสามารถด้านวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้านภาษา

4. ความเข้าใจภาษา แบบทดสอบแบบนี้จุดประสงค์เพื่อวัดความสามารถด้านความเข้าใจทางภาษาการจะเข้าใจภาษาได้จำเป็นจะต้องมีข้อความมีศัพท์และสำนวนเกี่ยวข้องกันมากมายให้ผู้สอบอ่านดูว่าสามารถจะเข้าใจภาษาจากที่กำหนดให้มาน้อยเพียงใด

5. ความเข้าใจภาพ การเขียนข้อสอบแบบนี้อาศัยวิธีการเดียวกันกับการเขียนข้อสอบวัดความเข้าใจภาษา ที่แตกต่างกันเพียงสถานการณ์เท่านั้น คือเดิมสถานการณ์เป็นบทความที่ใช้ภาษาในความเข้าใจภาพเป็นสถานการณ์ภาพทั้งหมด ภาพในที่นี้อาจจะเป็นภาพจริง ภาพการ์ตูน ภาพกราฟตาราง สัญลักษณ์ใดก็ได้

วิธีการตรวจให้คะแนนคำถามแบบอัตนัย

เดียนใจ เกตุษา (2544:254) ได้กำหนดวิธีการตรวจให้คะแนนคำถามแบบอัตนัยไว้ 2 วิธี ดังนี้

1. การตรวจโดยวิธีเทียบเกณฑ์ ครูจะต้องกำหนดแนวการตอบไว้ก่อนโดยแยกแนวคำตอบออกเป็นตอนย่อยๆ ตามความสำคัญ ฉะนั้นในการตรวจให้คะแนนโดยวิธีนี้ ผู้ตรวจต้องกำหนดรายละเอียดของคำตอบไว้ก่อนที่จะทำการตรวจ

2. การตรวจโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพ ผู้ตรวจจะอ่านกระดาษคำตอบของผู้เข้าสอบทุกคนเสียก่อนทีละข้อ แล้วจึงนำคำตอบมาจัดเป็นกลุ่มๆ ตามความสามารถ เช่น กลุ่มดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ หรือใช้ไม่ได้ แล้วจึงตรวจดูคุณภาพของคำตอบในแต่ละกลุ่มอีกที การตรวจแบบนี้จะทำให้คะแนนมีความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น

ในการวัดผลประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นจำเป็นต้องใช้ข้อสอบแบบ

อัตรา ซึ่งแบบทดสอบอัตราจะนำมาใช้เมื่อต้องการให้ผู้เข้าสอบแสดงความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ และบรรยายความคิดนั้นออกมาอย่างอิสระ ไม่ควรใช้กับผู้เข้าสอบจำนวนมากและมีเวลาจำกัดในการตรวจ รวมไปถึงคำนึงในการสร้างคำถามที่จะวัดในสิ่งที่ต้องการวัด และมีความเชื่อถือมากที่สุด การเลือกประเภทของแบบทดสอบและเกณฑ์การตรวจคะแนนให้เหมาะสม

1.11 ทฤษฎีและจิตวิทยาเกี่ยวกับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.11.1 ทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike

ในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ได้ผลดีนั้น จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ จึงจะช่วยให้การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ประสบผลสำเร็จ ซึ่งนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังที่ สุจิต เพียรชอบ (2531:102) และอารีย์ พันธมณี (2534:112) ได้กล่าวถึงกฎการเรียนรู้ ธอร์นไค (Thorndike) ไว้สรุปได้ว่า กฎการเรียนรู้ของ Thorndike ประกอบด้วยกฎแห่งความพร้อมหมายถึงสภาพความพร้อมหรือวุฒิภาวะทางร่างกายและจิตใจพร้อมที่จะเรียนของผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมของหู ตา ประสาท และกล้ามเนื้อ ประสบการณ์ที่จะเชื่อมโยงความรู้ใหม่ตลอดจนความสนใจ ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ กฎแห่งการฝึกหัดหมายถึงการที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ ย่อมทำให้เกิดความสมบูรณ์ถูกต้อง กฎนี้เน้นความมั่นคงระหว่างการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง สิ่งย่อยหรือสิ่งกระตุ้นนั้น เรียกว่า สิ่งเร้า และพฤติกรรมที่กระทำตอบสนองต่อเครื่องกระตุ้น เรียกว่า การตอบสนอง และกฎแห่งความพอใจเมื่อนักเรียนได้รับการยกย่องชมเชยจากผลของการกระทำจะทำให้เกิดความพอใจ และอยากเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอจึงจะเกิดความคล่องแคล่ว

ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไค เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องนี้อย่างนี้ กฎการเรียนรู้ของธอร์นไค ประกอบด้วย กฎแห่งความพร้อม กฎแห่งการฝึกหัด และกฎแห่งความพอใจ หากผู้เรียนมีความพร้อมทางด้านวุฒิภาวะทางร่างกายและจิตใจ นักเรียนก็จะเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นครูจึงต้องศึกษาและทำความเข้าใจทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไค เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Skinner

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย (2536:99) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ของ สกินเนอร์ (Skinner) ไว้สรุปได้ดังนี้ การเรียนรู้จากการเสริมแรงประกอบด้วย แรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก คือ แรงจูงใจที่เกิดจากสิ่งเร้าภายนอกที่ควรจัดขึ้น เช่น การสร้างบรรยากาศโดยการจัดชั้นเรียน นอกจากนั้นบุคลิกภาพของครูก็เป็นการสร้างบรรยากาศที่สำคัญครูควรมีใบหน้าที่ยิ้มแย้ม ท่าทางกระตือรือร้น เป็นกันเองและจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแรงกระตุ้นนักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน ส่วนแรงจูงใจภายในคือ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวของนักเรียนเองเป็น

ความรู้สึกร่วมกิจกรรม ซึ่งมักเป็นผลจากแรงจูงใจภายนอก สำหรับ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542:19) กล่าวถึงการเสริมแรง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการเรียนรู้ สรุปได้ว่าการเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การเสริมแรงทางบวก หมายถึง สิ่งเร้าที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ และมีอัตราการตอบสนองที่เพิ่มขึ้น เช่น การให้รางวัล สิ่งของ หรือคำชมเชย การเสริมแรงทางลบ หมายถึง สิ่งเร้าที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจเมื่อหยุดให้แล้วจะมีผลให้อัตราการตอบสนองมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

ทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องนี้ ดังนี้ ทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับการเสริมแรงซึ่งประกอบด้วยแรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจภายใน แบ่งออกเป็น การเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือเกิดการตอบสนองได้อย่างรวดเร็วขึ้น ดังนั้น ในการสอนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ครูจึงควรนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ มาช่วยเสริมแรงเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และแสดงพฤติกรรมได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน

1.11.2 จิตวิทยาเกี่ยวกับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

ความพร้อม

ความพร้อมในการฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสภาพความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจที่จะรับรู้สิ่งต่างๆ ที่ครูสอน ดังที่ บันลือ พฤกษะวัน (2533:78) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความพร้อมในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้สรุปได้ดังนี้ 1) ความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ รูปร่าง ขนาดส่วนสูง น้ำหนัก ซึ่งแสดงถึงความเจริญเติบโตของร่างกาย 2) ความพร้อมทางสมอง ได้แก่ ความสามารถในการจำ การตีความ การแปลความ การอธิบายงานที่ตนและเพื่อนทำ 3) ความพร้อมทางอารมณ์และสังคม ได้แก่ การมีอารมณ์ร่วมสนุกสนาน การระงับอารมณ์ การรู้จักยับยั้งหรือแบ่งปันของใช้และช่วยเหลือเพื่อน 4) ความพร้อมทางจิตวิทยา ได้แก่ การมีสมาธิ มีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก 5) ความพร้อมทางพื้นฐานประสบการณ์ ได้แก่ การใช้ภาษา การตอบคำถาม การมีความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมใกล้ตัว สำหรับ กรรณิการ์ พวงเกษม (2534:45) กล่าวถึงองค์ประกอบของความพร้อมไว้ สรุปว่า ความพร้อมประกอบด้วย 1) วุฒิภาวะ คือ ความพร้อมที่สามารถรับรู้เรื่องราวได้ตามอายุ 2) ประสบการณ์เดิม คือ ประสบการณ์ที่นักเรียนมีมาก่อนที่ครูจะให้ความรู้ใหม่ ซึ่งถ้ามีประสบการณ์เดิมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ใหม่ก็จะทำให้รับรู้ได้เร็วขึ้น 3) ความสัมพันธ์ของบทเรียนกับตัวนักเรียน คือ การจัดบทเรียนให้เป็นธรรมชาติตามความสนใจของนักเรียนจะทำให้เรียนรู้ได้เร็วขึ้น คือ การจัดบทเรียนให้เป็นธรรมชาติตามความสนใจของนักเรียนจะทำให้เรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น ซึ่ง มาลี จุฑา (2544:115) กล่าวถึงเรื่องนี้สรุปได้ว่า ความพร้อมเป็นสภาพ ความเจริญเติบโตของร่างกาย ความสนใจ และความรู้พื้นฐานที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี ประกอบด้วย 1) ความพร้อมภายในตัว

ผู้เรียน ได้แก่ ความสนใจ และความรู้พื้นฐาน 2) ความพร้อมภายในโรงเรียน ได้แก่ บุคลิกของครู การจัดบทเรียน สภาพห้องเรียน บรรยากาศในห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน

สรุปได้ว่า ความพร้อม คือ ความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ครูจึงควรคำนึงถึงองค์ประกอบของความพร้อม คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนในการเรียนรู้ทักษะต่างๆ

ความแตกต่างระหว่างบุคคล

บุคคลมีลักษณะที่แตกต่างกันไป นักเรียนก็เช่นเดียวกันย่อมมีความแตกต่างของแต่ละบุคคล ครูจึงต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อจัดประสบการณ์ทางภาษา และพัฒนาทักษะพื้นฐานในการสื่อสารให้แก่ นักเรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหลักจิตวิทยาที่ช่วยให้ครูจัดสภาพการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน หรือหาทางปรับปรุงแก้ไข เมื่อพบว่านักเรียนมีความสามารถทางด้านภาษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ดังที่ สุจริต เพียรชอบ (2531:82) ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลไว้ สรุปได้ว่า นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจทางภาษาแตกต่างกัน โดยส่วนรวมแล้วเด็กผู้หญิงจะมีความถนัด ความสามารถและทักษะทางภาษาสูงกว่าเด็กชายในระดับอายุเดียวกัน เด็กผู้หญิงจะใช้ถ้อยคำที่ สละสลวยใช้ประโยคยาวกว่า เหมาะสมกว่าผู้ชาย ส่วนมากเด็กผู้หญิงจะสามารถฝึกหัดเขียนได้ดีในอายุที่ยังน้อยกว่าเด็กชาย วรณี โสมประยูร (2537:121) กล่าวว่า วิชา ความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่ ความแตกต่างทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และด้านความถนัด ส่วนองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่ พันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติตน ซึ่งมีเหตุมาจากประสบการณ์และการอบรม ทำให้ความสามารถทางภาษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาของนักเรียนแตกต่างกันไปด้วย ส่วน สมศรี กิตติศรีวรพันธุ์ (2542:96) ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหลักจิตวิทยาที่ทำให้ครูเข้าใจนักเรียนเพื่อจัดสภาพการเรียนการสอนตามความสามารถและความถนัดของนักเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการสอนวิชาภาษาไทยยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ กรรณิการ์ พวงเกษม (253:37) ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลไว้สรุปว่า การเรียนการสอนภาษาไทยต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้มาก เพราะนักเรียนมาจากสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งมีส่วนทำให้มีความสามารถทางภาษาและความสามารถในการรับรู้ต่างกันไปด้วย ดังนั้นจึงควรทดสอบก่อนสอน

สรุปได้ว่า ความพร้อม คือความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ครูจึงควรคำนึงถึงองค์ประกอบของความพร้อม คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนในการเรียนรู้ทักษะต่างๆ

การจูงใจ

การสอนวิชาภาษาไทยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนนั้นครูผู้สอนต้องใช้แรงจูงใจในการสอน เช่น บุคลิกของครู วิธีการสอน การยกย่องชมเชย การตำหนิ สื่อการสอน การบอกให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าของตนเองในการเรียนสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเป็นแรงจูงใจ ที่มีผลให้นักเรียนตั้งใจเรียนมากยิ่งขึ้น ดังที่ พวงเล็ก อุตระ (2539:77) กล่าวถึงแรงจูงใจไว้ สรุปได้ว่า แรงจูงใจหมายถึงความต้องการ ในการกระทำการสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ แม้ว่าสิ่งที่ทำนั้นจะยุ่งยากหรือซับซ้อนเพียงใด ในการสอนนักเรียนจะต้องมีแรงจูงใจในการที่จะเรียนรู้เป็นสำคัญ นักเรียนที่มีแรงจูงใจดีจะมีความคาดหวังสูง ทำงานอย่างตั้งใจ มีความพยายามในการแก้ปัญหา ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรกระตุ้นและให้กำลังใจ เมื่อนักเรียนประสบความสำเร็จในการทำงาน จึงจะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง เป็นจุดเริ่มต้นของแรงจูงใจที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ส่วน สุรางค์ โค้วตระกูล (2541:29) กล่าวถึงการสร้างแรงจูงใจในการสอนไว้สรุปได้ว่า ครูควรจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ทำทลายความอึดอัดอยากเห็นของนักเรียน บอกวัตถุประสงค์เฉพาะบทเรียนให้นักเรียนทราบ พยายามให้งานกับนักเรียนตามความสามารถและให้โอกาสนักเรียนทุกคนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ พยายามให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนปรับปรุงการทำงาน พยายามพบนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยวิเคราะห์หนทางแห่งความสำเร็จใช้หลักในการอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ช่วยนักเรียนคือ ตั้งความต้องการความสำเร็จในการทำงานในตัวนักเรียนออกมา สร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ครูเป็นต้นแบบในการแสดงความกระตือรือร้นในขณะเรียน ซึ่ง วรณิ ลิ้มอักษร (2541:86) ได้กล่าวถึงการสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอน สรุปได้ว่า ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและอยากรู้ อยากเห็น สร้างความเชื่อมั่นโดยให้ทำงานที่เหมาะสมกับระดับความสามารถและให้ทราบความก้าวหน้าของตนเอง การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนโดยให้เกิดความสนุกสนาน ให้นักเรียนตระหนักว่าอุปสรรคสามารถแก้ไขได้จากการชี้แนะ มีวิธีการเรียนที่ดีและปฏิบัติตามคำแนะนำ สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความอบอุ่น มอบหมายงานที่ทำทลายความสามารถและให้นักเรียนได้เห็นต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่า แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในการเรียนการสอนครูจึงจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ได้ผลเต็มตามศักยภาพของตนเอง บุคลิกภาพของครู วิธีการสอน การยกย่องชมเชย สื่อการเรียน การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่นระหว่างครูและนักเรียน สิ่งเหล่านี้จะช่วยเสริมแรงให้นักเรียนมีผลผลิตการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ดีและมีประสิทธิภาพ

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์

งานวิจัยในประเทศ

พิศมัย สิงห์แก้ว (2520:62) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้เรื่องสั้นของมนัส จรรย์รงค์ สอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ปรากฏว่า การสอนโดยเรื่องสั้นของมนัส จรรย์รงค์ หรือโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น ช่วยให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการสอน

จิมลิม โกวิทาทูร (2530:70 - 80) วิจัยเรื่องการศึกษา ผลลัพธ์ทัศนคติและพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์และแบบฝึกการเขียนอย่างเอกนัย ปรากฏผลว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างเอกนัยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์และนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์มีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางด้านภาษาและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้รูปภาพสูงขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1974 โจบ (อนงค์ บุญเลิศ. 252:69; อ้างอิงจาก Job. n.d.) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลที่มีต่อการเลือกเรื่องในการเขียนแบบสร้างสรรค์ของนักเรียน High School สรุปได้ว่า เมื่อนักเรียนมีอิสระในการเลือกเรื่องที่จะเขียนได้เอง เรื่องที่นักเรียนชอบเขียนมากตามลำดับก็คือเรื่องเพื่อน เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ และเรื่องเกี่ยวกับบุคลิกภาพ และอิทธิพลที่สำคัญเกี่ยวกับการเลือกหัวข้อในการเขียนของนักเรียน ได้แก่ อิทธิพลภายในซึ่งเป็นความคิดของนักเรียนเองประสบการณ์ตรงและหนังสือ นอกจากนี้ยังพบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง

วายุโร (วิไล ชินวงศ์. 2526:23; อ้างอิงจาก Wayaro. n.d.) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับทักษะทางด้านความเข้าใจในการอ่าน การใช้ภาษา คำศัพท์ และการสะกดคำของนักเรียนชั้นประถม ผลการวิจัยพบว่าการเขียนอย่างสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับทักษะทางภาษาต่าง ๆ

ผลการวิจัยที่ยกมาอ้างทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าเรื่องของการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับการเรียนภาษาซึ่งเป็นวิชาทักษะ เป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งอยู่ในวัยที่สามารถจะสร้างสรรค์งานเขียนเพื่อประโยชน์ แก่ผู้อ่านทั่วไปได้

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดสร้างสรรค์

2.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองของมนุษย์ที่คิดได้หลายแง่หลายมุมเป็นการคิดที่ก่อให้เกิดสิ่งแปลกใหม่ออกมาโดยไม่ซ้ำแบบใคร แต่แต่ละคนจะมีความสามารถแตกต่างกันไปจะมีความสามารถแตกต่างกัน ดังที่ ประเสริฐศรี ศรีวิสัย (อ้างอิงจาก จิตินันท์ นงนุช. 2546:10) ได้สรุปความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่สามารถคิดแบบเอกลัทธิหรือคิดหลายทาง เป็นจินตนาการที่ก่อให้เกิดสิ่งแปลกใหม่ หรือเป็นความสามารถในการผสมผสานเชื่อมโยงระหว่างความคิดใหม่กับประสบการณ์เดิม โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับศิวกานต์ ปทุมสูติ (2533:15) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นคำประสมระหว่างคำว่า ความคิด กับสร้างสรรค์ ความคิด มีความหมายว่า การทำให้ปรากฏเป็นรูปหรือประกอบให้เป็นรูปหรือเป็นเรื่องขึ้นในใจ หรือหมายถึงการใคร่ครวญ การไตร่ตรอง หรือหมายถึงการคาดคะเน หรือหมายถึงการมุ่ง การจงใจ การตั้งใจ หรือหมายถึงการนึก ส่วนสร้างสรรค์เป็นคำกริยาที่มีความหมายว่าสร้างให้มีให้เป็นขึ้น หรืออนุมัติ หรือหมายถึงการนำไปสู่สิ่งที่มีเป็นอยู่จากสิ่งที่ไม่เคยมีไม่เคยเป็นให้เกิดเป็นต้นแบบขึ้นมา สร้างให้มีให้เป็นขึ้น

ดังนั้นคำว่า ความคิดสร้างสรรค์ จึงมีความหมายโดยสรุปว่า รูปหรือเรื่องที่สร้างให้มีให้เป็นขึ้นใหม่ในใจและนำเสนอเนื่องสู่การสร้างเป็นต้นแบบอย่างใหม่ให้ปรากฏขึ้น โดยเป็น ความสามารถทางสมองที่ผสมผสานความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบเดิม ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่มีอยู่ในตัวบุคคลในระดับที่แตกต่างกัน และสามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม

2.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ในคนเรานั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับความมีชีวิตอยู่อย่างมีความหมายมีคุณค่า และมีความภาคภูมิใจในตัวตน เพราะความคิดสร้างสรรค์จะเป็นสิ่งแสดงความจริงของงานทางความคิด สติปัญญา และวุฒิภาวะของบุคคล ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2533:16) ได้จำแนกคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. คุณค่าทางอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์จะมีอำนาจต่อการกระทบและกระทำกับอารมณ์มนุษย์ให้เกิดการขับเคลื่อน งดงาม และเบิกบาน
2. คุณค่าทางปัญญา ต้องมีพลังกระตุ้นให้เกิดความประจักษ์ในองค์ความรู้ ความมีทิศทาง ความมีศรัทธาและเชื่อมั่นในคุณค่าของวิถีที่ดีงาม
3. คุณค่าทางประติสุขกรรม จะมีคุณค่าต่ออารมณ์และสติปัญญามนุษย์ จะทำหน้าที่

เป็นต้นแบบ นวัตกรรม และเป็นพลวัต ขับเคลื่อนกระบวนการสร้างสรรค์ต่าง ๆ อยู่สืบไป

โรจน์ กิมสูงเนิน (ฐิตินันท์ นงนุช. 2546:11; อ้างอิงจาก โรจน์ กิมสูงเนิน. ม.ป.ป.) กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาทั้งปัจจุบันและอนาคตจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้ประชาชนมีความคิดสร้างสรรค์ สำหรับ ประเวศ ชะลุย (2539:39) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพของประชากรในประเทศให้มีคุณภาพ มีความสามารถในการแก้ปัญหาและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างมีความสุข

แนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะสามารถแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ในการพัฒนาประเทศ

2.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

กิลฟอร์ด (จินดา กิจพูนวงศ์. 2537:14-15; อ้างอิงจาก Guilford. 1959) สรุปว่า การคิดที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ คือความสามารถของบุคคลที่จะคิดแตกแยกออกไปหลายทิศทาง หลายลักษณะ หลายแง่มุม หรือเรียกว่าความคิดนอกเนกนัย ซึ่งประกอบด้วย ความคิด 4 ลักษณะ ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม หมายถึงความคิดแปลกใหม่ที่แตกต่างไปจากความคิดธรรมดาหรือแตกต่างไปจากบุคคลอื่น อาจเกิดจากการนำความรู้เดิมมาดัดแปลง และประยุกต์ให้เป็นสิ่งใหม่ ความคิดริเริ่มมีหลายระดับ ซึ่งอาจจะเป็นความคิดครั้งแรกโดยไม่มีใครสอน แม้ความคิดนั้นจะมีผู้อื่นคิดไว้ก่อนก็ตาม อารี รังสินันท์ (2532:29-31) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิดริเริ่มประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ ดังนี้

- 1.1 ลักษณะทางกระบวนการ คือ เป็นกระบวนการคิดและสามารถแตกความคิดเดิมไปสู่ความคิดใหม่ที่ไม่ซ้ำของเดิม

- 1.2 ลักษณะของบุคคล คือ เป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์ของตัวเอง มีความเชื่อมั่น กล้าคิด กล้าแสดงออก และมีสุขภาพจิตดีพร้อมที่จะเผชิญหรือเสี่ยงกับสถานการณ์ต่างๆ ด้วยความมั่นใจ

- 1.3 ลักษณะทางผลิตผล คือ เป็นผลที่เกิดจากความคิดริเริ่ม เป็นผลงานแปลกใหม่ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน มีคุณค่าต่อตนเองและส่วนรวม

2. ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างรวดเร็วและปริมาณคำตอบนั้นไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกันในเวลาจำกัด แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ความคล่องแคล่วด้านภาษาหรือถ้อยคำ เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว

2.2 ความคล่องแคล่วทางด้านการโยงความสัมพันธ์ เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกัน หรือคล้ายกันให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ในเวลาที่กำหนด

2.3 ความคิดคล่องแคล่วในด้านการแสดงออก เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยคโดยการนำถ้อยคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

2.4 ความคล่องแคล่วในการคิด เป็นความสามารถที่จะคิดสิ่งที่ต้องการได้ภายในเวลาที่กำหนด โดยการคิดหลายๆ วิธี แล้วเลือกวิธีที่ดีและเหมาะสมที่สุด

3. ความคิดยืดหยุ่น คือความสามารถในการหาคำตอบได้หลายประเภทหรือหลายทิศทาง แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลายอย่างอย่างอิสระ

3.2 ความคิดยืดหยุ่นด้านการดัดแปลง เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลากหลาย และสามารถดัดแปลงสิ่งหนึ่งไปเป็นหลายสิ่งได้ เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาอย่างหลากหลายด้วยวิธีที่ไม่ซ้ำแบบกัน เป็นความคิดที่เสริมความคิดคล่องแคล่วให้มีคุณภาพมากขึ้น

4. ความคิดละเอียดลออ คือความคิดในรายละเอียดเป็นขั้นตอนสามารถอธิบายภาพได้ชัดเจนและได้ความหมาย หรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ขึ้น ความละเอียดลออจัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่ง ขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ขึ้น

นอกจากนี้ ฮอฟเนอร์ (เพียงจิต วิจารณ์ศุรตน์. 253:53 ; อ้างอิงจาก Hofner. n.d.) กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยความไวต่อปัญหา ความสามารถในการให้นิยามใหม่ความซับซ้อน และความสามารถในการทำนายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล

จากแนวคิดของนักการศึกษาสรุปได้ว่า องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ซึ่งจะต้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดความคิดแปลกใหม่ในการสร้างสรรค์ผลงาน

2.4 การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

ทอร์เรนซ์ (อารี รังสินนท์. 2532:76-77; อ้างอิงจาก Taurant. n.d.) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กถามและให้ความสนใจต่อคำถามและคำถามที่แปลกๆ ของเด็ก พ่อ แม่ หรือครู ไม่ควรมุ่งที่คำตอบที่ถูกต้องเพียงอย่างเดียว เพราะในการแก้ปัญหาแม้เด็กจะใช้วิธีใด เสียบบ้าง ก็ควรยอมรับ อย่างไรก็ตาม ควรกระตุ้นให้เด็กได้วิเคราะห์ ค้นหาเพื่อพิสูจน์การเดาโดยใช้การสังเกตและประสบการณ์ของเด็กเองด้วย

2. ตั้งใจฟังและเอาใจใส่ต่อความคิดแปลกๆ ของเด็กด้วยใจเป็นกลาง แม้จะเป็นความคิดที่ยังไม่เคยได้ยินมาก่อน ผู้ใหญ่ก็อย่าเพิ่งตัดสินและลิดรอนความคิดนั้น แต่รับฟังไว้ก่อน

3. กระตุ้นหรือรับต่อคำถามที่แปลกๆ ด้วยการตอบคำถามอย่างมีชีวิตชีวาหรือชี้แนะให้เด็กหาคำตอบด้วยตนเอง

4. แสดงและเน้นให้เด็กให้เห็นว่าความคิดของเด็กนั้นมีคุณค่า และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ทำให้เด็กเกิดความภูมิใจและมีกำลังใจที่จะคิดสร้างสรรค์ต่อไป

5. กระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้โอกาสและเตรียมการให้ยกย่องเด็กที่พยายามเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะและลดการอธิบายลง

6. เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเสมอ โดยไม่ต้องใช้วิธีการบังคับ

7. พึงระลึกว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็กต้องใช้เวลาและพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป

8. ส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการตนเองและยกย่องชมเชยเมื่อเด็กมีจินตนาการแปลกกว่าผู้อื่น

อารี รังสินันท์ (2532:126-127) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไว้ ดังนี้

2. การให้อิสระ ทางด้านความคิดและการกระทำให้เด็กมีโอกาสเลือกคิด ตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นและผู้ใหญ่ยอมรับการตัดสินใจของเด็ก ควรชี้แนะให้แนวทางที่ถูกต้องด้วยวิธีการประนีประนอม ยืดหยุ่นและปรับให้เหมาะสม สนับสนุนให้เด็กกล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก และสามารถคิดสร้างสรรค์ได้

3. การสร้างความเชื่อมั่น มักจะมีส่วนสนับสนุนให้เด็กประสบความสำเร็จได้มากผู้ใหญ่พึงแสดงความชื่นชมในสิ่งที่เด็กปฏิบัติ ส่งเสริมให้เด็กประสบความสำเร็จตามความสามารถให้รางวัล ชมเชย ให้กำลังใจซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

4. การตอบคำถาม ความอยากรู้อยากเห็นเป็นลักษณะสำคัญของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะแสดงออกด้วยการร้อง คั่น ทดลอง ซักถาม ผู้ใหญ่ไม่ควรดุหรือว่ากล่าว แต่ควรหาทางกระตุ้นให้เด็กหาคำตอบด้วยตนเอง ขณะเดียวกันพ่อแม่ควรถามเด็กด้วยคำถามที่ทำให้เกิดคำตอบที่หลากหลาย การให้อิสระและไม่เคร่งครัดกับเด็ก ทำให้เด็กกล้าเล่นและทำตามที่ตนคิด

5. การรู้จักช่วยตนเอง จะทำให้เด็กมีลักษณะที่มุ่งความสำเร็จสูง มีความพยายามมานะบากบั่น เรียกว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์

โรเจอร์ส (จินดา กิจพูนวงศ์. 2537:18-19; อ้างอิงจาก Rogers. n.d.) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ โรเจอร์สได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. จัดให้มีภาวะที่ปลอดภัยทางจิต โดยคำนึงถึงกระบวนการ 3 ประการ ได้แก่
 - 1.1 ยอมรับในคุณค่าของเด็กแต่ละคน เคารพในความคิดเห็นและเชื่อมั่นในตัวเด็ก
 - 1.2 สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่มีการวัดและประเมินผล เพื่อทุกคนทำงานด้วยความสบายใจ
 - 1.3 มีความเข้าใจในผลงาน โดยเฉพาะการสร้างสรรค์สิ่งแปลกๆ
2. จัดให้มีภาวะที่มีเสรีในการแสดงออก เช่น การพูด การแสดงออก หรือการทำสิ่งที่มีลักษณะแปลกใหม่

เกทเซล (ลัดดา แก้วประเสริฐชัย, 2544: 25; อ้างอิงจาก เกทเซล, ม.ป.ป.) เสนอแนวคิดที่ว่าความคิดสร้างสรรค์ เป็นลักษณะการคิดหาคำตอบหลายทางเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าจึงมักเกิดกับบุคคลที่อยู่ในสิ่งเร้าที่มีอิสระในการตอบสนอง ซึ่งทุกคนมีศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์ แต่อาจมีปริมาณต่างๆ กัน ถ้าศักยภาพได้รับการส่งเสริมก็จะช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2533:21) ได้กล่าวถึงการสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ช่วงวัยเด็กและเยาวชนเป็นช่วงวัยสำคัญอย่างยิ่ง จะต้องรู้และเข้าใจเรื่องพัฒนาการทางสมอง ทางอารมณ์ ทางกายภาพอื่นๆ รวมทั้งพื้นฐานประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้นการสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ในเด็กและเยาวชนจึงต้องเตรียมต้องจัดสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของพวกเขาให้เหมาะสม ตลอดจนความรัก ความอบอุ่น ความสุขความละเอียดอ่อนกับเรื่องราวและสถานการณ์ต่างๆ ให้โอกาสและให้เกียรติทางความคิดแก่พวกเขา

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวเด็กทุกคนสามารถส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือการสอนฝึกฝน อบรม โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองและครู ทางอ้อมคือการสร้างบรรยากาศ และการจัดสิ่งแวดล้อมทั้งห้องเรียน โรงเรียนและบ้าน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

งานวิจัยในประเทศ

บุญศรี คำชาย (2519: 10) กล่าวว่า ในการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้น ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพในการสร้างสรรค์เสียก่อน มิเช่นนั้น แม้ว่าจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความคิดสร้างสรรค์และทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ดีเพียงใดก็ตาม ก็ไม่อาจที่จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของการศึกษาและไม่อาจสอนให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้

งานวิจัยต่างประเทศ

อีเบอร์โซล (จูตินันท์ นงนุช. 2546:37; อ้างอิงจาก Ebersole. 1995) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โดยการสอนกลุ่มควบคุมด้วยวิธีการกำหนดเรื่องให้นักเรียนเขียน กลุ่มทดลองผู้วิจัยให้เขียน เรื่องจากแนวความคิดของตนเอง ผลการวิจัยปรากฏว่า คะแนนจากการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน กลุ่มทดลองที่เรียนโดยให้เขียนตามแนวความคิดของตนเองจะมีการพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ถูกกำหนดให้เขียนเรื่องตามแนวความคิดที่ครูเป็นผู้กำหนดไว้

เบนทลี (กาญจนา อุตวิเชียร. 2538:55; อ้างอิงจาก Bently. 1965:269 – 272) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเขียน โดยใช้นิสิตมหาวิทยาลัย มินเนโซตา จำนวน 75 คน โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ มินเนโซตา Form X ผลปรากฏว่า ความรู้ ความเข้าใจ และความจำไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ แสดงให้เห็นว่าการสอน ให้เด็กเพียงแต่ท่องจำ และเข้าใจเท่านั้น ไม่ได้ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กและอาจเป็นการ สะกดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอีกด้วย เพราะเข้าใจ และความจำไม่มีความสัมพันธ์กับความคิด สร้างสรรค์ แสดงให้เห็นว่าการสอนให้เด็กเพียงแต่ท่องจำ และเข้าใจเท่านั้น ไม่ได้ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ของเด็กและอาจเป็นการสะกดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอีกด้วย เพราะถ้าทุกคนมุ่งแต่ จะท่องจำแล้ว ความคิดความอ่านก็ไม่คล่อง ดังนั้น การเรียน การสอนควรให้เด็กรู้จักคิดและคิดได้ หลายแง่หลายมุมไม่เชื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว และต้องสอนให้เด็กรู้จักประเมินค่าด้วย

จากงานวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์แสดงว่า การพัฒนาผู้เรียนให้มีความกล้าแสดงออก ตามความคิดอย่างเต็มที่ ต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมความเป็นอิสระทางความคิดของผู้เรียน ซึ่ง จะส่งผลให้สร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพและแสดงศักยภาพของเด็กได้อย่างเต็มที่

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

3.1 หลักในการสร้างแบบฝึก

หลักการสร้างแบบฝึกเป็นสิ่งสำคัญ เพราะแบบฝึกที่ดีจะสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ดี จึง จำเป็นต้องสร้างให้มีคุณภาพ นักวิชาการหลายท่านได้เสนอหลักและระบอบองค์ประกอบของแบบฝึกไว้ หลายประการ ดังที่ โรเซนบราวน์ (ลัดดา แก้วประเสริฐ. 2544: 32; อ้างอิงจาก Rosenbrown. n.d.) กล่าวว่าในการจัดทำแบบฝึกนั้นครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กส่วนใหญ่ แล้วจัดทำแบบฝึกไว้ ให้มากพอที่เด็กทั้งเก่งและอ่อนเลือกทำได้ตามความสามารถ และควรชัดเจน มีความหมายนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

บัทธ (นิตยา กิจโร. 2530:40; อ้างอิงจาก Butt, David. 1959) ได้สรุปหลักการสร้างแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ก่อนสร้างแบบฝึกจำเป็นต้องกำหนดโครงร่างไว้ก่อนว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไรจะเขียนแบบฝึกเกี่ยวกับเรื่องอะไร

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำ
3. เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
4. แจงวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นกิจกรรมย่อยโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียน
5. กำหนดอุปกรณ์ที่จะใช้ในกิจกรรมแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสม
5. กำหนดเวลาแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสม
6. การประเมินผลอย่างไร

รัชนี ศรีไพรวรรณ (2517:412-413) ได้กล่าวถึงหลักในการทำแบบฝึก สรุปได้ว่า ให้สอดคล้องกับจิตวิทยา อาศัยรูปแบบ สีสวย ชวนใจเด็กและลำดับความยากง่ายให้เด็กมีกำลังใจทำ มีจุดมุ่งหมายว่าจะมุ่งฝึกด้านใดแล้วจัดเนื้อหาให้ตรงกับความต้องการที่วางไว้ นอกจากนี้ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก และในแบบฝึกต้องมีคำชี้แจงง่ายๆ สั้นๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจและทำตามคำสั่งได้ ความถูกต้องก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง ครูต้องตรวจพิจารณาอย่างถี่ถ้วน เรื่องเวลาควรกำหนดให้เหมาะสมกับความสนใจของเด็ก และอีกหลักการหนึ่งคือควรทำแบบฝึกหลายๆ แบบ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้กว้างขวางและส่งเสริมให้เกิดความคิดรวมไปถึงกระตือรือร้นนำมาเป็นวัสดุสร้างแบบฝึกต้องมีความเหนียวและทนทานพอสมควร

ส่วน วรรณถ พ่วงสุวรรณ (2518: 34 – 37) ได้กล่าวถึงหลักในการสร้างแบบฝึกซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์
2. ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหา
3. ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก
 - 3.1 ศึกษาปัญหาในการเรียนการสอน
 - 3.2 ศึกษาจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและจิตวิทยาพัฒนาการ
 - 3.3 ศึกษาเนื้อหาวิชา
 - 3.4 ศึกษาลักษณะของแบบฝึก
 - 3.5 วางโครงเรื่องและกำหนดรูปแบบของการฝึกให้สัมพันธ์กับโครงเรื่อง
 - 3.6 เลือกเนื้อหาต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาบรรจุในแบบฝึกให้ครบตามที่กำหนดไว้

จากหลักการสร้างแบบฝึกที่กล่าวมา จะเห็นว่ามียุทธวิธีการสร้างแบบฝึกหลากหลายวิธีและสอดคล้องกันซึ่งผู้วิจัยนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึก

3.2 ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

ในการสร้างแบบฝึกสำหรับเด็กมีองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ ดังนี้

ฮาร์เรส (นิตยา กิจโร. 2530:40–41; อ้างอิงจาก Harres. n.d.) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกไว้ว่า การเขียนแบบฝึกต้องแน่ใจในภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนและสร้างโดยใช้หลักจิตวิทยาในการเร้าและตอบสนอง ดังนี้

1. ใช้แบบฝึกหลายๆ ชนิดเพื่อเร้าความสนใจของนักเรียน
2. แบบฝึกต้องให้นักเรียนสามารถพิจารณาว่าแต่ละแบบฝึกต้องการให้ทำอะไร
3. ให้นักเรียนฝึกการตอบแบบฝึกเองว่ามีวิธีการตอบอย่างไร
4. ให้นักเรียนได้มีโอกาสตอบสนองสิ่งเร้าด้วยการแสดงออกทางความสามารถและความเข้าใจ ลงในแบบฝึก

5. นักเรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้จากการเรียนมาตอบในแบบฝึกได้ตรงเป้าหมายที่สุด

นิตยา ฤทธิโยธิ (2520:1) กล่าวถึงลักษณะแบบฝึกที่ดีไว้ ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับ วัย หรือความสามารถของเด็ก
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ทำให้เด็กเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาเหมาะสม คือไม่ใช่เวลานานหรือเร็วเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า แบบฝึกที่ดีควรมีหลายแบบหลายชนิด เพื่อนักเรียนจะไม่เกิดความเบื่อหน่าย การเลือกใช้คำ ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ เหมาะสมกับวัย การสร้างแบบฝึกให้มีลักษณะยั่วยุ ท้าทายความสามารถของผู้เรียน ให้ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหาและเกิดความคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเอง

3.3 ประโยชน์ของแบบฝึก

แบบฝึกมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้วิชาทักษะมาก เพ็ตตี (อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร. 2538:62; อ้างอิงจาก Petty, Green. 1963) ได้กล่าวไว้ว่า แบบฝึกเป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ ช่วยลดภาระครู ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษาของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์ในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูจะมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาของเด็กแต่ละคนได้ชัดเจน จะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้นและฝึกฝนตัวเองได้เต็มที่ แบบฝึกเองยังช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน คือให้เด็กฝึกทันทีหลังจากเรียนรู้เรื่องนั้นๆ มีการฝึกซ้ำหลายๆ ครั้ง เน้นเฉพาะเรื่องที่

ต้องการฝึก ในการวัดผลประเมินผลแบบฝึกจะเป็นเครื่องมือวัดทันทีที่เรียนจบแต่ละบทเรียน แบบฝึกที่เก็บรักษาไว้จะใช้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนตัวเองต่อไป ช่วยครูประหยัดทั้งเวลาและแรงงานในการเตรียมจัดแบบฝึกอยู่เสมอถ้ามี การจัดเก็บอย่างเป็นระบบ

สรุปได้ว่า แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการฝึกทักษะทางภาษาของนักเรียน การฝึกแต่ละทักษะควรมีหลาย ๆ แบบ นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนแล้วยังมีประโยชน์ต่อครูผู้สอนอีกด้วย

3.4 แบบฝึกภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ครูจะต้องฝึกฝนหรือให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกมากมาย ดังที่ กมล ดิษฐกมล (2509 : 41) กล่าวว่า สิ่งที่จะช่วยให้พัฒนาทางภาษาดีขึ้นนั้นคือ การนำความรู้ที่ได้เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจอย่างกว้างขวางมากขึ้น โดยอาศัยแบบฝึกโดยตรงหัวใจของการสอนวิชาทักษะอยู่ที่ การฝึก การฝึกอย่างถูกวิธีเท่านั้นที่จะทำให้ความชำนาญคล่องแคล่ว ว่องไว ทักษะในด้านภาษาเป็นสิ่งจำเป็นจะต้องฝึกให้แก่เด็ก เพื่อให้มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกัน อันเป็นวัตถุประสงค์ของการสอนภาษา ซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้

1. ให้เด็กได้เข้าใจในวิธีการเสียก่อน เช่น วิธีออกเสียง ร , ล เป็นต้น
2. เมื่อเด็กเข้าใจวิธีการดีแล้วจึงลงมือฝึกด้วยการให้ทำแบบฝึกหรือกิจกรรมอื่นๆ เพื่อฝึกทักษะที่ต้องการ
3. ฝึกบ่อยๆ สม่ำเสมอไม่ทิ้งระยะไว้นานจนเด็กลืม
4. แบบฝึกหรือกิจกรรมฝึกทักษะจำเป็นต้องทำซ้ำๆ กันโดยใช้กลวิธีพลิกแพลงให้แบบฝึกหรือกิจกรรมในรูปต่างๆ กัน เพื่อเด็กจะได้ไม่เบื่อหน่ายต่อการฝึกนั้นๆ
5. ติดตามเพื่อสังเกตความก้าวหน้าของเด็กภายหลังการฝึกไปแล้ว ในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ครูทราบว่าเด็กคนไหนมีทักษะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงไร และมีข้อบกพร่องในเรื่องใดอย่างไร เพื่อจะได้แก้ไขได้ทัน อย่าปล่อยผ่านไป เพราะจะทำให้ติดเป็นนิสัย และครูจะต้องคอยควบคุมการฝึกอย่างใกล้ชิดด้วย ไม่ควรปล่อยให้เด็กฝึกกันไปเอง โดยครูไม่ค่อยได้ตรวจสอบแบบฝึกหัด

3.5 งานวิจัยเกี่ยวกับแบบฝึก

งานวิจัยในประเทศ

ตรึงตรา แหลมสมุทร (2537: 66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้นวัตกรรมหนังสือพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 2 กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา พร้อมด้วยแบบทดสอบเรียงความแบบบรรยาย จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสอนนักเรียนทั้งสองกลุ่ม กลุ่มทดลองสอนด้วยนวัตกรรมหนังสือ กลุ่มควบคุม

สอนด้วยวิธีปกติ เมื่อสิ้นสุดการทดลองทำการทดสอบหลังเรียนอีกครั้ง ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนโดยนวัตกรรมหนึ่งกระดาษมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มที่เรียน โดยการสอนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิศวาท ลัดดากุล (2524:70-71) วิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยปรากฏว่า แบบฝึกทักษะ การเขียน ร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกมากกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ประทีป ศิริบังกข (2530:76) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการสอนเรียงความแบบปกติกับใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพยาร์ ทักษิณ (2523:บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระกับครูเป็นผู้กำหนดเรื่อง พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทย สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และนักเรียนในกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย สูง มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยต่ำอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก สรุปได้ว่าแบบฝึกที่สร้างอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนทั้งทางด้านความคิด การอ่านและการเขียนได้สูงขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะใช้แบบฝึกจากสื่อโฆษณาเป็นสิ่งที่เราสามารถพัฒนาการเรียน เชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนได้

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์

4.1 ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์

สื่อเป็นสิ่งช่วยให้การประชาสัมพันธ์ การส่งข่าวสารและให้การศึกษาบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ผู้นำเสนอเรื่องราวต้องการ สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อประเภทหนึ่งจัดได้ว่ามีวิวัฒนาการมายาวนานมีบทบาทและความสำคัญในการสื่อสารของมนุษย์และเป็นที่ยอมรับโดยตลอด แม้ว่าจะมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างเช่น พิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ แต่ก็ยังมีการใช้กระดาษในการเผยแพร่ โดยอาศัยเทคโนโลยีมาช่วยให้เหมาะสมและสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ได้มีผู้ให้ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์ไว้ต่าง ๆ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ให้ความหมายของคำว่า พิมพ์ หมายถึง การใช้เครื่องจักรกลตัวหนังสือหรือภาพ เป็นต้น ให้ติดบนวัตถุ เช่น แผ่นกระดาษ ผ้า

พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช 2484 ได้ให้คำนิยามคำว่า พิมพ์ และสิ่งพิมพ์ไว้ดังนี้ พิมพ์ หมายถึง ทำให้เป็นตัวหนังสือหรือรูปอย่างใด ๆ โดยการกดหรือการใช้พิมพ์หิน เครื่องกลวิธีเคมี หรือวิธีอื่นใด อันอาจทำให้เกิดเป็นสิ่งพิมพ์ขึ้นหลายสำเนา

สิ่งพิมพ์ หมายถึง สมุด แผ่นกระดาษ หรือวัสดุใดๆ ที่พิมพ์ขึ้นรวมตลอดทั้งบทเพลง แผนที่ แผนภาพ ภาพวาด ภาพระบายสี ใบประกาศ แผ่นเสียงหรือสิ่งอื่นใดอันมีลักษณะเช่นเดียวกัน

สุรสิทธิ์ วิทยาภรณ์ (2542:4) ได้ให้ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์ว่า สื่อสิ่งพิมพ์ ตามความหมายสามัญเข้าใจกัน ได้แก่ สื่อที่ใช้ติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจกันโดยภาษาเขียน โดยใช้วัสดุกระดาษพิมพ์ออกมาพร้อมกัน เพื่อแจกจ่ายให้กับผู้อ่านได้คราวละมากๆ สื่อสิ่งพิมพ์นั้นอาจออกมาในรูปแบบต่างๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ นิตยสาร วารสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ ใบปลิว แผ่นพับ หนังสือคู่มือ และโปสเตอร์ เป็นต้น

สุรรัตน์ นุ่มนนท์ (2539:6) กล่าวว่า ความเข้าใจความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์โดยทั่วไปอีกอย่างหนึ่ง เข้าใจเพียงว่าหนังสือพิมพ์และนิตยสารเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ในด้านการติดต่อสื่อสารกันระหว่างมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ขณะที่ความจริง สื่อสิ่งพิมพ์ คือสื่อที่ใช้การพิมพ์เป็นหลัก จึงไม่ได้หมายถึงแต่หนังสือพิมพ์และนิตยสารเท่านั้น แต่มีความหมายรวมไปถึงสื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท

ประชิด ทิณบุตร (2539:14) กล่าวถึงสื่อสิ่งพิมพ์ว่า คือวัสดุที่มีลักษณะเป็นแผ่นบาง มีผิวหน้าเรียบ เช่นแผ่นกระดาษที่มีภาพมีสัญลักษณ์ ลวดลาย ตัวอักษรและข้อความ อาจจะมีสีสันทั้งที่เป็นสีเดียวหรือหลายสี เป็นแผ่นเดียวแต่พับติดอยู่กับวัสดุและผลิตภัณฑ์อื่นๆ นำหลายๆ แผ่นมาเย็บรวมกันเป็นรูปเล่มแบบราบ นำมาประกอบขึ้นเป็นรูปทรงแบบ 8 มิติจากวัสดุประเภทเดียว หรือประกอบกับวัสดุชนิดอื่นทำขึ้นเป็นตัวผลิตภัณฑ์สำเร็จในลักษณะของ ถัง ของ กล่อง กระป๋อง ถาด ที่ใช้สำหรับการบรรจุสิ่งของ ในสภาพที่ปรากฏเป็นผลงานพิมพ์ที่สำเร็จรูปออกมา ซึ่งไม่ว่าจะเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดก็ตาม

วิจิตร ภักดีรัตน์ (2532:250) กล่าวว่า หมายถึง ข้อเขียนที่อยู่ในรูปของข่าวสารคดี ข้อคิดเห็น และวิชาการ รายละเอียด โดยผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เกิดประโยชน์ทางความรู้หรือความบันเทิงของผู้อ่านเป็นสำคัญ แล้วถ่ายทอดข้อเขียนนั้น ด้วยการพิมพ์ลงบนกระดาษหรือฟิล์มหรือวัสดุพื้นเรียบอื่นๆ เพื่อให้สามารถแพร่กระจายไปถึงผู้อ่านได้เป็นจำนวนมาก

สรุปได้ว่าสื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึงสื่อที่ใช้ติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจกันโดยภาษาเขียน และภาพประกอบ โดยใช้วัสดุกระดาษพิมพ์หรือฟิล์ม หรือวัสดุพื้นเรียบอื่น ๆ ออกมาเพื่อแจกจ่ายจำหน่ายเผยแพร่ให้ผู้อ่านได้เป็นจำนวนมาก มีการแบ่งเป็นหลายประเภท

4.2 ประเภทและรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์

นักวิชาการได้แบ่งประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ไว้ จากการพิจารณาหลากหลายหลักเกณฑ์หรือจะมีวิธีการเรียกชื่อแตกต่างกันไปมากมาย ดังนี้

พจนีย์ พลสิทธิ์ (2536:7) ได้จำแนกสิ่งพิมพ์ที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. สิ่งพิมพ์ที่พิมพ์ขึ้นเพื่อรับใช้มนุษย์โดยตรง เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ตำราเรียน และเอกสารการสอนต่างๆ สิ่งพิมพ์เพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เช่น จดหมายข่าว นิตยสาร วารสาร ไปสเตอร์ แผ่นปลิว ฯลฯ สิ่งพิมพ์เพื่อความบันเทิงต่างๆ เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี สิ่งพิมพ์ที่ใช้เพื่อบอกทิศทาง เช่น แผนที่ เครื่องหมายจราจร อัตราแลกเปลี่ยน รวมทั้งธนบัตรต่างๆ
2. สิ่งพิมพ์ที่เป็นส่วนประกอบของวัตถุต่างๆ เช่น ฉลากปิดผลิตภัณฑ์ต่างๆ ทั้งอาหาร ยา เครื่องสำอาง กล่องผงซักฟอก อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ถุงใส่สิ่งของ ฯลฯ สิ่งพิมพ์เหล่านี้อาจทำเป็นฉลากปิดบนวัตถุ หรือพิมพ์ข้อความลงบนวัตถุนั้นๆ ก็ได้ นอกจากนี้ก็ได้แก่สิ่งพิมพ์ประเภทกล่องบรรจุภัณฑ์สิ่งต่างๆ ซึ่งอาจทำด้วยกระดาษหรือวัสดุอื่นใดก็ได้

พิระ จิรโสภณ (2540:182-228) ได้แบ่งประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์
2. นิตยสารและวารสาร
3. หนังสือเล่ม
4. สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ

ซึ่งสอดคล้องกับสุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2542:31-56) ที่แบ่งประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. หนังสือเล่ม หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาเฉพาะเรื่อง เป็นเรื่องเดียวกันอย่างละเอียดทั้งเล่ม ส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นเอกสารทางวิชาการเพื่อการศึกษา เช่น ตำราเรียน ตำราทางวิชาการ หนังสืออ้างอิง ตลอดจนหนังสือทางวรรณกรรม เป็นต้น
2. นิตยสาร และวารสาร มีความหมายที่ใกล้เคียงกันคือ หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดออกเป็นประจำที่ไม่ใช่รายวัน มักนำเสนอเนื้อหาสาระ ข่าวสาร และความรู้หลายแบบ ซึ่งอาจจะเป็นความรู้เฉพาะด้าน เช่น วิชาการ บันเทิง บทความ บทวิเคราะห์ บทวิจารณ์ และแนวความคิดต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้เนื้อหาไม่ได้มุ่งถึงความสดของข่าวสารที่เป็นปัจจุบันทันด่วนเหมือนกับหนังสือพิมพ์

2.1 นิติสาร มักจะนำเสนอเนื้อหาที่เป็นบทความ สารคดี ข้อเขียนที่ให้ความรู้และความบันเทิงแก่ผู้อ่าน หากมีการนำเสนอข่าวในนิติสารก็จะมีลักษณะการสรุปหรือวิจารณ์มากกว่า การเสนอข่าวประจำวันอย่างหนังสือพิมพ์ นิติสารมีโฆษณาที่สวยสะดุดตา มีการจัดหน้าที่สวยงาม พิถีพิถัน

2.2 วารสาร หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ที่กำหนดเผยแพร่เป็นรายประจำที่มีใช้รายวัน มักเป็นสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับวิชาการ หรือวิทยาการด้านใดด้านหนึ่ง วารสารส่วนใหญ่มักจะจัดทำโดยสถาบัน กลุ่มบุคคลหรือส่วนราชการที่ต้องการเสริมความรู้ในสาขาใดวิชาหนึ่ง หรือทั่วไป ส่วนใหญ่จัดทำขึ้นมาเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มักไม่ได้จำหน่าย ไม่มุ่งแสวงผลกำไร

3. หนังสือพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่รายงานข่าว และข่าวสาร เพื่อให้ความรู้ ความบันเทิง และเสนอข้อเขียนเชิงวิพากษ์ วิจารณ์ เสนอข้อคิดเห็นต่างๆ ในรูปของบทนำ หรือบทบรรณาธิการ บทความ ตลอดจนคอลัมน์ เพื่อให้แง่มุมความคิดและการเตือนภัย แก่ผู้อ่านซึ่งเป็นประชาชนทั่วไป เป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังมี หนังสือพิมพ์ขององค์กรโดยมักจัดทำในรูปของ จดหมายข่าว มักเป็นหนังสือพิมพ์เล่มเล็ก มีขนาดที่เรียกว่า “ขนาดเทปลอยด์” และมักออกเป็นรายคาบ เช่น รายสัปดาห์ รายปักษ์ เป็นต้น ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ขององค์กร ได้แก่ ข่าวรวม สื่อกลางระหว่างนักศึกษา กับมหาวิทยาลัย ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น

4. สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในกิจกรรมใดกิจการหนึ่งโดยเฉพาะเป็น สิ่งพิมพ์เฉพาะเรื่อง สำหรับผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม เป็นสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในวงที่จำกัด เพื่อวัตถุประสงค์ในเชิง การสื่อสารการตลาด หรือโฆษณาส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนเพื่อการสมาชิก สัมพันธ์ เช่น จุลสาร แผ่นพับ เอกสารเย็บเล่ม หรือโปสเตอร์ โบปลิวหรือแผ่นปลิว จดหมาย ข่าว หรือหนังสือพิมพ์ภายในองค์กร

ชม ภูมิภาค (2526:278-284) แบ่งสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

1. โปสเตอร์ หรือบางที่เรียกว่า ภาพโฆษณา ส่วนมากต้องการจะย้าให้คนระลึกถึงบางสิ่ง บางอย่าง ไม่ต้องการให้คนลืม ดูแล้วจำนาน เห็นบ่อยๆ จะทำให้คนเห็นดีและคล้อยตามไปด้วย

2. โบปลิว มีขนาดเล็กกว่าโปสเตอร์ แต่มีข้อความมากกว่า ใช้ในการปฏิบัติทางจิตวิทยา

3. จุลสาร คือหนังสือเล่มเล็กๆ มีขนาดต่างๆ กันมีลักษณะเป็นเล่มปกอ่อนแต่ละเล่มจะมีเพียงเรื่องเดียว เนื้อเรื่องไม่ละเอียดนัก แต่เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของคนทั่วไป

4. วารสาร แบ่งได้ 3 พวก คือ เอกสารหรือวารสารประชาสัมพันธ์ทั่วไป เป็นเอกสารที่แจก สำหรับบุคคลทั่วไป วารสารประชาสัมพันธ์ภายใน เป็นเอกสารสำหรับบุคคลภายในหน่วยงานหรือ สถาบันนั้น และประเภทที่ 3 เป็นวารสารประชาสัมพันธ์ที่ใช้สำหรับบุคคลภายในและภายนอกสถาบัน

5. หนังสือพิมพ์รายวัน เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์อยู่เป็นอันมากซึ่งอาจจะออกมาในรูป ข่าวเหตุการณ์ของหน่วยงานหรือเป็นแบบแจ้งข่าวสารลงตีพิมพ์รายวัน

สำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (25314:439–454) ได้แบ่งประเภทตามลักษณะของสิ่งโฆษณาไว้ดังต่อไปนี้

1. โฆษณาส่งพิมพ์ทางนิตยสารและหนังสือพิมพ์
2. โฆษณาส่งพิมพ์เพื่อการจัดแจก
3. โฆษณาส่งพิมพ์เพื่อเน้น/แสดง

สำหรับ บุญเกิด ควรวาเวช (2537:69–83) แบ่งประเภทของสิ่งพิมพ์ไว้ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่สำคัญอย่างหนึ่งของการประชาสัมพันธ์ และยังเป็นเครื่องมือที่ทรงอิทธิพลในการสร้างกระแสประชาคมได้อีกด้วย เพราะเป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้มาก
2. นิตยสาร เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีรูปเล่มกะทัดรัดและทนทานกว่าหนังสือพิมพ์ และยังมีสีรูปภาพประกอบด้วยเรื่องราว ขาวสาร สารคดี รวมทั้งนวนิยายก็มีอยู่หลายรูปแบบ
3. เอกสารประชาสัมพันธ์ เป็นสิ่งพิมพ์ที่สถาบันต่างๆ จัดทำขึ้น เพื่อเป็นสื่อในการโฆษณาเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ นโยบาย การดำเนินงาน รวมทั้งผลงานไปสู่ประชาชน

สรุปได้ว่าการแบ่งประเภทและรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์จะจำแนกได้หลายลักษณะ ตามหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันไป ถ้าแบ่งตามลักษณะและรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ นิตยสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ ใบปลิว แผ่นพับ หนังสือเล่ม รูปภาพ แผนภูมิ บทเพลง แผนที่ แผ่นผัง แผนภาพ ภาพวาด ภาพระบายสี ใบประกาศ วารสาร หนังสือเฉพาะกิจ ไปรษณ์ ถ้าจำแนกสิ่งพิมพ์ที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ประเภทแรกคือสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์ขึ้นเพื่อรับใช้มนุษย์โดยประเภทที่สองคือ สิ่งพิมพ์ที่เป็นส่วนประกอบของวัตถุต่างๆ

4.3 ความสำคัญและบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ในการพัฒนาการศึกษา

ความสำคัญของภาพจากสื่อสิ่งพิมพ์นั้นได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงเอาไว้ ดังเช่น พีระ จิโรธถน (2540:234–236) สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. บทบาทในด้านธุรกิจ หน่วยงานธุรกิจต่างๆ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจให้บังเกิดผลดีที่สุด จึงได้ริเริ่มให้มีสิ่งพิมพ์ในรูปแบบต่างๆ ภายในและภายนอกบริษัทมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ภายในหรือการสื่อสารภายในองค์กรให้ได้ผลดี และเพื่อประโยชน์ในการสร้างศรัทธาและความเชื่อถือในหมู่ลูกค้าหรือสาธารณชนให้เกิดขึ้น

2. บทบาทในการศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์มีบทบาทในกิจการของการให้การศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน สื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้มากที่สุดในระบบโรงเรียนได้แก่ ตำราเรียน หนังสืออ่านประกอบการเรียนและหนังสืออ้างอิงต่างๆ ปัจจุบันนี้หลายโรงเรียนได้หันมาใช้หนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารต่างๆ มาประกอบการเรียนวิชาต่างๆ ปรากฏว่าได้ผลดีในแง่ความสนใจของเด็กนักเรียนและเป็นเรื่องที่น่าสนใจได้ในชีวิตประจำวัน

3. บทบาทในการรณรงค์ในโครงการเพื่อการพัฒนาต่างๆ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภท วารสาร จุลสาร โปสเตอร์ เอกสารแผ่นพับ ใบปลิว ฯลฯ ได้ถูกนำมาใช้เพื่อการรณรงค์ในโครงการต่างๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนมากมาย เช่น โครงการส่งเสริมการเกษตร โครงการพัฒนาชุมชน เป็นต้น

4. บทบาทในด้านการบริหารงาน ความสำเร็จของการบริหารงานขึ้นอยู่กับการใช้สื่อสื่อสารเครื่องมือในการสื่อสารที่สำคัญประการหนึ่งที่มีบทบาททุกองค์การ ก็คือ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความไว้วางใจและร่วมมือซึ่งกันและกันของสมาชิก ในองค์กร

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2542:63) กล่าวว่า การพัฒนาการศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การใช้สื่อการเรียนการสอนได้ใช้สื่อสิ่งพิมพ์หรือหนังสือเรียนเป็นสื่อหลักที่มีราคาถูก สะดวกต่อการใช้ ถึงแม้ว่าจะใช้สื่อเสริมประกอบการสอนอื่นๆ เช่น เทปเพลง สไลด์ วีดิทัศน์ ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ หรือระบบมัลติมีเดียก็ตาม สื่อสิ่งพิมพ์มีบทบาททั้งต่อการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียน ดังนั้นบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์เป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาการศึกษา เพราะต่างต้องใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลักในการเรียนการสอนและได้สรุปเป็นข้อๆ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้กว้างขวางมากขึ้น
2. ปลุกฝังนิสัยรักการอ่าน
3. ช่วยให้ผู้อ่านมีความคิดวิจารณ์เนื้อหาและเรื่องราวต่าง ๆ
4. ทำให้ทราบความเคลื่อนไหว คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ
5. ให้ความรู้โดยตรงเกี่ยวกับชุมชน ในประเทศและในโลก
6. มีการวิจารณ์ข่าวเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความคิดเห็นต่าง ๆ
7. ประพฤติตนถูกต้องตามนโยบายและหน้าที่พลเมือง
8. ทราบเรื่องราวความสำเร็จ ความพ่ายแพ้ของบุคคลนอกตำราเรียน
9. เป็นเครื่องนำทางในการดำรงชีวิต
10. เป็นตัวอย่างในการประพฤติในศีลธรรม
11. ให้ความรู้เรื่องสุขศึกษา อนามัย
12. เก็บเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรืออ้างอิงได้
13. ให้ความรู้วัฒนธรรม ประเพณี อารยธรรม
14. ใช้วิเคราะห์เหตุการณ์
15. นำเป็นอุปกรณ์ในการเรียนการสอน
16. ให้ความรู้รอบตัว
17. ไม่กำหนดเวลา สถานที่ในการเรียนรู้

นลินี ตียะสันต์ (2546:19) กล่าวว่าสื่อสิ่งพิมพ์เก็บรักษานานมีภาพ และตัวอักษรผ่านตาบ่อยครั้งทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อเรื่องชัดเจนขึ้น เกิดความประทับใจและรูปภาพประกอบยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เกิดความคิดและอารมณ์ ได้ใช้ความคิดจินตนาการได้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า สื่อสิ่งพิมพ์มีบทบาทหลายๆ ด้าน ในด้านการศึกษา นั้น สื่อสิ่งพิมพ์มีรูปแบบที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ ทุกโอกาส ทุกสถานที่ที่มีคุณภาพที่สามารถเก็บไว้ได้นาน ราคาถูก มีภาพ ประกอบ และตัวอักษรที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีขึ้น ช่วยให้มีความคิดและจินตนาการ ผู้อ่านจึงประทับใจเนื้อหาเรื่องราวนั้นๆ

4.4 งานวิจัยเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์

งานวิจัยในประเทศ

นลินี ตียะสันต์ (2546:53) ได้ทำการวิจัยการใช้ภาพจากสื่อสิ่งพิมพ์พัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี ได้ดำเนินการสอนตามแผนการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์กับนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ ตามแผนการเรียนรู้ที่ 1 – 16 เรียงตามลำดับการฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์จากภาพที่เป็นเรื่องใกล้ตัวไปหาเรื่องที่ไกลตัวเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไปตามลำดับขั้น ใช้เวลาในการสอนครั้งละ 60 นาที วันละ 1 เรื่อง สรุปผลได้ว่า พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักศึกษาทั้งกลุ่มสูง ปานกลาง และต่ำผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีระดับความสามารถทางภาษาไทยสูง ปานกลางและต่ำ แตกต่างกันโดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

ดรุณี สาริการิน (นลินี ตียะสันต์. 2546:31; อ้างอิงจาก ดรุณี สาริการิน. ม.ป.ป.) ได้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ภาพการ์ตูนที่มีฉากประกอบและภาพการ์ตูนที่ไม่มีฉากประกอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 60 คน โรงเรียนบ้านด่านซ้าย จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เขียนเชิงสร้างสรรค์จากภาพการ์ตูนที่มีฉากประกอบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เขียนเชิงสร้างสรรค์จากภาพการ์ตูนที่ไม่มีฉากประกอบ

สุทิสรา อุทัยคุปต์ (นลินี ตียะสันต์. 2546:32; อ้างอิงจาก สุทิสรา อุทัยคุปต์. ม.ป.ป.) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 35 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อการสอนมีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคะแนนเฉลี่ยที่ได้รับจากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบก่อนเรียน แสดงว่านักเรียนมีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สูงขึ้นหลังจากที่ได้เรียนโดยใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อ

งานวิจัยต่างประเทศ

โรเมน (กิฟลี วรรณกิจ. 2535:76; อ้างอิงจาก St. Romain. 1975:244) ได้ศึกษาเรื่องความแตกต่างของการเขียนแบบสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับสิ่งเร้าต่างกัน การวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงการใช้ภาพยนตร์และภาพนิ่ง เป็นสิ่งเร้าในการเขียนแบบสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า สิ่งเร้าทั้ง 2 อย่างมีประสิทธิภาพแตกต่างกัน

บิล (นลินี ตียะสันต์. 2546:32; อ้างอิงจาก Bill. 1974) ได้ทำการทดลองเสนอสิ่งเร้าที่เป็นรูปภาพ สิ่งเร้าที่เป็นคำ และสิ่งเร้าที่เป็นรูปภาพที่มีคำกำกับโดยการทดลองกับเด็กจำนวน 30 คน ซึ่งมีอายุเฉลี่ย 5 ปี 3 เดือน โดยให้จำรูปภาพหรือคำที่ใช้เป็นคำนามทั่วไป โดยให้เวลาดูสิ่งเร้า 5 วินาที/ภาพ การทดสอบนี้เป็นการทดสอบความจำโดยนำรูปภาพหรือคำที่นักเรียนไม่เคยเห็นมาปะปนกับรูปภาพหรือคำที่นักเรียนเคยเห็นประมาณ 2-4 คำหรือรูปภาพ แล้วให้นักเรียนตอบว่าสิ่งเร้าที่ปรากฏเป็นสิ่งเร้าเก่าหรือใหม่ ผลการทดลองปรากฏว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนจากสิ่งเร้าที่เป็นรูปภาพนั้นจำผิดน้อยที่สุด ส่วนกลุ่มที่เรียนจากสิ่งเร้าที่เป็นรูปภาพที่มีคำกำกับ นักเรียนจะจำผิดรองลงมา และกลุ่มที่เรียนจากสิ่งเร้าเป็นคำ นักเรียนจะจำผิดมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าสิ่งเร้าที่เป็นรูปภาพทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

จากงานวิจัยที่อ้างถึงจะเห็นได้ว่า การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้สื่อการสอนนั้น ถ้าเป็นแบบฝึกต้องมีความน่าสนใจ ทันสมัย และผู้เรียนมีความคุ้นเคย จะสามารถฝึกฝนและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อันจะนำไปสู่การถ่ายทอดออกเป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ได้มาจากความคิดที่แท้จริงและตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการสื่อสาร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม จังหวัดน่าน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 8 ห้องเรียนมีนักเรียน ทั้งหมด 320 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ด้วยการจับสลากมาจำนวน 1 ห้องเรียน ในจำนวนทั้งหมด 8 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 40 คน

2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยตามขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแต่ละชนิด และนำไปทดสอบหาคุณภาพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 หน่วย 16 ชุด ดังนี้

หน่วยที่ 1 พัฒนางานเขียนจากภาพประกอบในสื่อสิ่งพิมพ์

- ชุดที่ 1 การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม
- ชุดที่ 2 การเขียนเชิงสร้างสรรค์เลศล้าวัฒนธรรมประเพณี
- ชุดที่ 3 การเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชีวิตพอเพียง
- ชุดที่ 4 การเขียนเชิงสร้างสรรค์หลีกเลี่ยงปัญหาสังคม

หน่วยที่ 2 พัฒนางานเขียนจากชื่อเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์

- ชุดที่ 5 การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม
- ชุดที่ 6 การเขียนเชิงสร้างสรรค์เลศล้าวัฒนธรรมประเพณี
- ชุดที่ 7 การเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชีวิตพอเพียง
- ชุดที่ 8 การเขียนเชิงสร้างสรรค์หลีกเลี่ยงปัญหาสังคม

หน่วยที่ 3 พัฒนางานเขียนจากสารโน้มน้าวใจในสื่อสิ่งพิมพ์

- ชุดที่ 9 การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม
- ชุดที่ 10 การเขียนเชิงสร้างสรรค์เลศล้าวัฒนธรรมประเพณี
- ชุดที่ 11 การเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชีวิตพอเพียง
- ชุดที่ 12 การเขียนเชิงสร้างสรรค์หลีกเลี่ยงปัญหาสังคม

หน่วยที่ 4 พัฒนางานเขียนจากบทความในสื่อสิ่งพิมพ์

- ชุดที่ 13 การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม
- ชุดที่ 14 การเขียนเชิงสร้างสรรค์เลศล้าวัฒนธรรมประเพณี
- ชุดที่ 15 การเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชีวิตพอเพียง
- ชุดที่ 16 การเขียนเชิงสร้างสรรค์หลีกเลี่ยงปัญหาสังคม

2. แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นข้อสอบแบบ
อัตนัยจำนวน 4 ข้อ ดังนี้

- ข้อที่ 1 พัฒนางานเขียนจากภาพประกอบในสื่อสิ่งพิมพ์ (10 คะแนน)
- ข้อที่ 2 พัฒนางานเขียนจากชื่อเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ (10 คะแนน)
- ข้อที่ 3 พัฒนางานเขียนจากสารโน้มน้าวใจในสื่อสิ่งพิมพ์ (10 คะแนน)
- ข้อที่ 4 พัฒนางานเขียนจากบทความในสื่อสิ่งพิมพ์ (10 คะแนน)

ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และคู่มือการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึก
2. ศึกษารูปแบบการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากเอกสารและตำราเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์
3. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์
4. ศึกษาเกณฑ์การให้คะแนน รูบิค สกอร์ (Rubric Scores)

เกณฑ์การให้คะแนน
แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์
คะแนนเต็มชุดละ 10 คะแนน

ส่วนที่ 1	การแสดงออกทางความคิด	คะแนนเต็ม	2	คะแนน
1.1	เขียนเรื่องที่มีเนื้อหาแปลกใหม่	0.5		คะแนน
1.2	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	0.5		คะแนน
1.3	มีความสมเหตุสมผล	0.5		คะแนน
1.4	มีสาระที่เป็นประโยชน์	0.5		คะแนน
ส่วนที่ 2	การเรียงลำดับความคิด	คะแนนเต็ม	2	คะแนน
2.1	เรียงลำดับเรื่องได้สอดคล้องกับชื่อเรื่อง	1		คะแนน
2.2	ใช้ถ้อยคำสื่อความคิดได้ชัดเจน	0.5		คะแนน
2.3	ลำดับความคิดตามเหตุการณ์	0.5		คะแนน
ส่วนที่ 3	วิธีการเขียน	คะแนนเต็ม	2	คะแนน
3.1	เขียนเรื่องได้ตามรูปแบบมีคำนำเนื้อเรื่อง สรุป	1		คะแนน
3.2	ใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ถูกต้องเหมาะสม	1		คะแนน
ส่วนที่ 4	การใช้ภาษา	คะแนนเต็ม	2	คะแนน
4.1	เขียนสะกดคำถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ไทย	1		คะแนน
4.2	ใช้สำนวนภาษาเข้าใจง่าย ถูกต้องตามระดับของภาษา	1		คะแนน
ส่วนที่ 5	ความสอดคล้อง	คะแนนเต็ม	2	คะแนน
5.1	เนื้อเรื่องสอดคล้องกับสื่อสิ่งพิมพ์ที่กำหนดให้	1		คะแนน
5.2	เนื้อเรื่องสอดคล้องกับชื่อเรื่อง	1		คะแนน

5. สร้างเครื่องมือแบบฝึกพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นคำถามแบบอัตนัย โดยเรียงลำดับจากชื่อของหน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยได้แก่ หน่วยที่ 1 พัฒนางานเขียน จากภาพประกอบในสื่อสิ่งพิมพ์ หน่วยที่ 2 พัฒนางานเขียนจากชื่อเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ หน่วยที่ 3 พัฒนางานเขียนจากสารโน้มน้าวใจในสื่อสิ่งพิมพ์ และหน่วยที่ 4 พัฒนางานเขียนจากบทความ ในสื่อสิ่งพิมพ์ แล้วนำไปหาประสิทธิภาพ

วิธีการหาคุณภาพแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

1. นำเครื่องมือเสนอกรรมการที่ปรึกษางานวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขโดยผู้วิจัย ได้ดำเนินการสร้างแบบประเมินคุณภาพของแบบฝึก โดยมีการประเมิน 2 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา และ ด้านสื่อ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.2 สร้างแบบประเมิน 2 ชุด คือ แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และ แบบประเมิน สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ โดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 5 , 4 , 3 , 2 , 1 โดยกำหนดความหมายของคะแนนไว้ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	มีคุณภาพระดับดีมาก
คะแนน 4	หมายถึง	มีคุณภาพระดับดี
คะแนน 3	หมายถึง	มีคุณภาพระดับพอใช้
คะแนน 2	หมายถึง	มีคุณภาพระดับต้องปรับปรุง
คะแนน 1	หมายถึง	มีคุณภาพระดับใช้ไม่ได้

2. นำผลจากการประเมินมาพิจารณาค่าเฉลี่ยเพื่อใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพของ บทเรียนสำเร็จรูป โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	มีคุณภาพระดับดีมาก
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	มีคุณภาพระดับดี
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	มีคุณภาพระดับพอใช้
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	มีคุณภาพระดับปรับปรุง
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	มีคุณภาพระดับใช้ไม่ได้

ผู้วิจัยกำหนดค่าเฉลี่ยของคุณภาพของบทเรียนสำเร็จรูปตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

3. นำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีระดับ จำนวน 3 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไปทดลองใช้กับนักเรียน จำนวน 9 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ตัวอย่าง
แบบประเมินความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่าน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามระดับประมาณค่าของแบบฝึก ซึ่งกำหนดเกณฑ์ตัดสินคุณภาพเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	ดีมาก
ระดับ 4	หมายถึง	ดี
ระดับ 3	หมายถึง	พอใช้
ระดับ 2	หมายถึง	ต้องปรับปรุง
ระดับ 1	หมายถึง	ใช้ไม่ได้

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
1	ความถูกต้องของเนื้อหา					
2	ความสอดคล้องของเนื้อหากับผลการเรียนรู้					
3	ความชัดเจนของการอธิบายเนื้อหา					
4	ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้เรียน					
5	เนื้อหามีความต่อเนื่องกัน					
6	ความยากง่ายเหมาะสมกับระดับผู้เรียน					
7	ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้					
8	ความเหมาะสมของจำนวนเนื้อหาในแต่ละชุด					
9	เนื้อหาส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาและการนำไปใช้					
10	เนื้อหาส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์					
รวม						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ตัวอย่าง
แบบประเมินความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ
แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่าน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามระดับประมาณค่าของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ตัดสินคุณภาพเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	ดีมาก
ระดับ 4	หมายถึง	ดี
ระดับ 3	หมายถึง	พอใช้
ระดับ 2	หมายถึง	ต้องปรับปรุง
ระดับ 1	หมายถึง	ใช้ไม่ได้

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
1	ความน่าสนใจของแบบฝึก					
2	ความเหมาะสมของขนาดของตัวอักษร					
3	ความเหมาะสมของการเลือกใช้สีกับตัวอักษร					
4	ความเหมาะสมของภาพประกอบ					
5	ความเหมาะสมของแบบฝึกกับวัยของผู้เรียน					
6	ความเหมาะสมของขนาดของบทเรียน การวางหน้า					
7	ความสะดวกในการใช้แบบฝึก					
8	ความชัดเจนของแบบฝึกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น					
9	ความทนทานของแบบฝึก					
	รวม					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบอัตรัยจากหนังสือการประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบและเอกสารประกอบการสอนหลักการวัดและการประเมินผลการศึกษา
2. ศึกษารูปแบบการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากเอกสารและตำราเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์
3. ศึกษาเกณฑ์การให้คะแนน ระบุค สกอร์ Rubric Scores
4. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์
5. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ
6. สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ โดยมีเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาคุณธรรม
2. เลิศล้ำวัฒนธรรมประเพณี
3. ตามวิถีชีวิตพอเพียง
4. หลีกเลียงปัญหาสังคม

แล้วนำเนื้อหามาจับสลากเพื่อสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นคำถามอัตรัย เนื้อหาละ 1 ข้อรวมจำนวน 8 ข้อ จากสื่อสิ่งพิมพ์ต่อไปนี้

1. ภาพประกอบในสื่อสิ่งพิมพ์
2. ชื่อเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์
3. สารโน้มน้าวใจในสื่อสิ่งพิมพ์
4. บทความในสื่อสิ่งพิมพ์
7. นำแบบทดสอบมาตรวจตามเกณฑ์ต่อไปนี้

เกณฑ์การให้คะแนน
แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์
คะแนนเต็ม 40 คะแนน (ข้อละ 10 คะแนน)

ส่วนที่ 1	การแสดงออกทางความคิด	คะแนนเต็ม	2	คะแนน
1.1	เขียนเรื่องที่มีเนื้อหาแปลกใหม่	0.5		คะแนน
1.2	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	0.5		คะแนน
1.3	มีความสมเหตุสมผล	0.5		คะแนน
1.4	มีสาระที่เป็นประโยชน์	0.5		คะแนน
ส่วนที่ 2	การเรียงลำดับความคิด	คะแนนเต็ม	2	คะแนน
2.1	เรียงลำดับเรื่องได้สอดคล้องกับชื่อเรื่อง	1		คะแนน
2.2	ใช้ถ้อยคำสื่อความคิดได้ชัดเจน	0.5		คะแนน
2.3	ลำดับความคิดตามเหตุการณ์	0.5		คะแนน
ส่วนที่ 3	วิธีการเขียน	คะแนนเต็ม	2	คะแนน
3.1	เขียนเรื่องได้ตามรูปแบบมีคำนำเนื้อเรื่อง สรุป	1		คะแนน
3.2	ใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ถูกต้องเหมาะสม	1		คะแนน
ส่วนที่ 4	การใช้ภาษา	คะแนนเต็ม	2	คะแนน
4.1	เขียนสะกดคำถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ไทย	1		คะแนน
4.2	ใช้สำนวนภาษาเข้าใจง่าย ถูกต้องตามระดับของภาษา	1		คะแนน
ส่วนที่ 5	ความสอดคล้อง	คะแนนเต็ม	2	คะแนน
5.1	เนื้อเรื่องสอดคล้องกับสื่อสิ่งพิมพ์ที่กำหนดให้	1		คะแนน
5.2	เนื้อเรื่องสอดคล้องกับชื่อเรื่อง	1		คะแนน

8. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนที่สร้างขึ้นไปหาประสิทธิภาพ

วิธีการหาคุณภาพแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์

1. นำแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์เสนอกรรมการที่ปรึกษางานวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพ การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการนำคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อไปหา ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (IOC) (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2539:249) โดยได้ค่าความสอดคล้อง ดังนี้

ข้อที่ 1 ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1

ข้อที่ 2 ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1

ข้อที่ 3 ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.67

ข้อที่ 4 ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.67

โดยใช้เกณฑ์การประเมินผล ดังนี้

คะแนน +1 สำหรับแน่ใจว่าคำสั่งสอดคล้องกับเกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน 0 สำหรับไม่แน่ใจว่าคำสั่งสอดคล้องกับเกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน -1 สำหรับแน่ใจว่าคำสั่งไม่สอดคล้องกับเกณฑ์การให้คะแนน

2. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน จำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3. นำแบบทดสอบของนักเรียนมาตรวจตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อทดสอบรายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (r) โดยได้ค่าอำนาจจำแนก ดังนี้

ข้อที่ 1 ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ .31

ข้อที่ 2 ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ .20

ข้อที่ 3 ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ .29

ข้อที่ 4 ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ .28

เลือกข้อที่มีอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และหาค่าความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบโดยวิเคราะห์ข้อทดสอบรายข้อ เลือกข้อที่มีค่าความยากง่าย จำนวน 4 ข้อ ตามวิธีของวิธินีย์ และ ซาเบอร์ส (D.R. Whithey and D.L. Sabers) โดยได้ค่าความยาก - ง่าย ดังนี้

ข้อที่ 1 ค่าความยาก - ง่ายเท่ากับ .63

ข้อที่ 2 ค่าความยาก - ง่ายเท่ากับ .71

ข้อที่ 3 ค่าความยาก - ง่ายเท่ากับ .59

ข้อที่ 4 ค่าความยาก - ง่ายเท่ากับ .72

5. หาค่าความเชื่อมั่นในการตรวจให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน วิธีคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเคนดัล ที่เรียกว่า สัมประสิทธิ์ของคอนคอร์ดนซ์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82

6. นำแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบแผนการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองชนิด Randomized One Group Pretest - Posttest Design ซึ่งมีกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538:249) ตามตาราง ดังนี้

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลอง แบบ One – Group Pretest – Posttest Design

กลุ่ม	การทดสอบก่อนการทดลอง	สอนโดยใช้แบบฝึก	การทดสอบหลังการทดลอง
E	T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

E	แทน	กลุ่มทดลอง
T ₁	แทน	การทดสอบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนการฝึก
X	แทน	การฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์
T ₂	แทน	การทดสอบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการฝึก

3.2 ดำเนินการวิจัย

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ดำเนินการติดต่อกับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลอง

1.2 จัดตารางในเวลาในการทดลอง โดยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ ละ 2 คาบ รวม 20 คาบ

1.3 จัดสร้างแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

2. ขั้นทดลอง

ผู้วิจัยนำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง ตามลำดับดังนี้

2.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน

2.2 ชี้แจงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนเข้าใจ

2.3 แนะนำวิธีการและขั้นตอนในการเรียน แล้วให้นักเรียนเรียนเป็นรายบุคคลตามความสามารถของตนโดยครูควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด

2.3.1 การทดลองครั้งที่ 1 โดยการนำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน จำนวน 3 คน โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ 1 ชุด ต่อนักเรียน 1 คนโดยผู้วิจัยสังเกต และสัมภาษณ์นักเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากนักเรียนมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่อง

2.3.2 การทดลองครั้งที่ 2 เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยนำไปทดลองกับนักเรียนจำนวน 9 คน โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ 1 ชุด ต่อนักเรียน 1 คน นักเรียนจะต้องทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน (E_1) เมื่อเรียนจบแต่ละชุด ให้ทำแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ (E_2) แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเพื่อหาแนวโน้มของประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.3.3 นำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ 1 ชุด ต่อนักเรียน 1 คน ให้กลุ่มตัวอย่างเรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ นักเรียนจะต้องทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนเมื่อเรียนจบแต่ละชุดให้ทำแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ นำคะแนนที่ได้มาหาร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน (E_1) และหาร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ (E_2) ของแต่ละชุด เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.4 เมื่อนักเรียนเรียนจบทุกคนแล้ว ให้ทำแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์พร้อมกันใช้เวลาทดสอบ 2 คาบ

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน
2. หาค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบเครื่องมือ
3. ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

ผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ทดสอบความสามารถกับกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 40 คน เรียนรู้ด้วยตนเองจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหลังการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชุดเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน

3.1 ตรวจให้คะแนนผลการทดสอบของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองครั้ง คือก่อนเรียนและหลังเรียน แล้วนำคะแนนที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์จากผลของการทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.2.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน

3.2.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนแบบฝึกพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ t – test Dependent

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1.1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ

2528:59)

$$\text{สูตร} \quad \bar{x} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 ความแปรปรวนของคะแนน คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ.

2528 : 62)

สูตร	$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$		
			$N(N-1)$
เมื่อ	S^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้สูตร (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบัค (Conbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 125-126) ใช้สูตร ดังนี้

สูตร	$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$		
เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อ
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

2.2 การหาค่าความยากของแบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้สูตร P_E ของ วิทนีย์ และซาเบอร์ส (D.R. Whitney and D.L. Sabers) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2539:199-200)

$$\text{สูตร} \quad P_E = \frac{S_U + S_L - (2NX_{\min})}{2N(X_{\max} - X_{\min})}$$

เมื่อ	P_E	แทน	ดัชนีค่าความยาก
	S_U	แทน	ผลรวมของคะแนนกลุ่มเก่ง
	S_L	แทน	ผลรวมของคะแนนกลุ่มอ่อน
	$X_{\max}$	แทน	คะแนนที่นักเรียนทำได้สูงสุด
	$X_{\min}$	แทน	คะแนนที่นักเรียนทำได้ต่ำสุด
	N	แทน	จำนวนผู้เข้าสอบของกลุ่มเก่งหรือกลุ่มอ่อน

2.3 การหาค่าค่าอำนาจจำแนกเพื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยใช้สูตร D ของ วิทนีย์ และซาเบอร์ส (D.R. Whitney and D.L. Sabers) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2539:201)

$$\text{สูตร} \quad D = \frac{S_U - S_L}{N(X_{\max} - X_{\min})}$$

เมื่อ	D	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	S_U	แทน	ผลรวมของคะแนนกลุ่มเก่ง
	S_L	แทน	ผลรวมของคะแนนกลุ่มอ่อน
	$X_{\max}$	แทน	คะแนนที่นักเรียนทำได้สูงสุด
	$X_{\min}$	แทน	คะแนนที่นักเรียนทำได้ต่ำสุด
	N	แทน	จำนวนผู้เข้าสอบของกลุ่มเก่งหรือกลุ่มอ่อน

2.4 การหาค่าความเชื่อมั่นของการจัดอันดับ โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเคนดัล ที่เรียกว่า สัมประสิทธิ์คอคอดเคนซ์ (ล้วน สายยศ. 2538: 206)

$$\text{สูตร} \quad W = \frac{12S}{K^2(n^3 - n)}$$

เมื่อ	W	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของการจัดอันดับ
	S	แทน	ผลรวมทั้งหมดของอันดับคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อ ที่เบี่ยงเบนออกจากคะแนนอันดับเฉลี่ย
	K	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนข้อคำถาม

2.5 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบฝึกและแบบทดสอบ ที่ใช้ในการฝึกโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2539:249)

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเนื้อหา ซึ่งพิจารณาจากความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.6 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร $E_1 / E_2 = 80/80$ (เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. 2528: 294 – 295)

$$\text{สูตร} \quad E_1 = \frac{\frac{\sum x}{n}}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการที่ใช้จัดในแบบฝึกหัด

$\sum x$ แทน คะแนนรวมของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดท้ายแบบฝึก

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดท้ายแบบฝึก

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$\text{สูตร} \quad E_2 = \frac{\frac{\sum x}{n}}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของเครื่องมือในการเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน

$\sum x$ แทน คะแนนรวมของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบคะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลอง ใช้สูตร t -test แบบ Dependent Sample (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2540:248)

$$\text{สูตร} \quad t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

$$\text{เมื่อ} \quad df = N - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาของการแจกแจงแบบที่
	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
	N	แทน	จำนวนคู่
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบก่อนการเรียนกับทดสอบหลังการเรียน
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคล ระหว่างคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบก่อนการเรียนกับทดสอบหลังการเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียน
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในแบบฝึกคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกระหว่างเรียน
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบทดสอบ
SD	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum D$	แทน	คะแนนรวมของผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
$\sum D^2$	แทน	คะแนนรวมของผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนยกกำลังสอง
t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาใน t - distribution
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ

ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test แบบ Dependent Sample

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของแบบฝึก ผลการประเมินดังแสดงใน ตาราง 2 แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ จำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของแบบฝึก ผลการประเมินดังแสดงใน ตาราง 3

1. การหาคุณภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา

ตาราง 2 ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา ของแบบฝึก โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
1. ความถูกต้องของเนื้อหา	5.00	ดีมาก
2. ความสอดคล้องของเนื้อหากับผลการเรียนรู้	5.00	ดีมาก
3. ความชัดเจนของการอธิบายเนื้อหา	4.67	ดีมาก
4. ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้เรียน	5.00	ดีมาก
5. เนื้อหามีความต่อเนื่องกัน	5.00	ดีมาก
6. ความยากง่ายเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	4.67	ดีมาก
7. ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้	4.33	ดี
8. ความเหมาะสมของจำนวนเนื้อหาในแต่ละชุด	5.00	ดีมาก
9. เนื้อหาส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาและการนำไปใช้	4.33	ดี
10. เนื้อหาส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	5.00	ดีมาก
โดยรวม	4.80	ดีมาก

จากตาราง 2 แสดงว่าผลการประเมินคุณภาพของแบบฝึก โดยการตอบแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อแบบฝึกโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาตามรายการประเมินด้านเนื้อหา พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับดีถึงดีมาก

2. การหาคุณภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านสื่อ

ตาราง 3 ผลการประเมินคุณภาพด้านสื่อ ของแบบฝึก โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
1. ความน่าสนใจของแบบฝึก	4.00	ดี
2. ความเหมาะสมของขนาดของตัวอักษร	5.00	ดีมาก
3. ความเหมาะสมของการเลือกใช้สีกับตัวอักษร	5.00	ดีมาก
4. ความเหมาะสมของภาพประกอบ	4.33	ดี
5. ความเหมาะสมของแบบฝึกกับวัยของผู้เรียน	5.00	ดีมาก
6. ความเหมาะสมของขนาดของบทเรียน การวางหน้า	5.00	ดีมาก
7. ความสะดวกในการใช้แบบฝึก	5.00	ดีมาก
8. ความชัดเจนของแบบฝึกช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น	4.67	ดีมาก
9. ความทนทานของแบบฝึก	4.33	ดี
โดยรวม	4.70	ดีมาก

จากตาราง 3 แสดงว่าผลการประเมินคุณภาพของแบบฝึก โดยการตอบแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อแบบฝึกโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละรายการประเมิน พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับดีถึงดีมาก

1. การหาประสิทธิภาพของแบบฝึก

ผู้วิจัยได้นำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มแล้ว ดำเนินการหาประสิทธิภาพของแบบฝึก ตามเกณฑ์ 80 / 80 ตามขั้นตอนต่อไปนี้

การทดลองครั้งที่ 1

นำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบฝึกในด้านต่างๆ โดยการบันทึกและสังเกตพฤติกรรมในขณะทดลอง และสัมภาษณ์ถึงปัญหาในการเรียน ซึ่งผู้วิจัยพบว่ายังมีปัญหาและสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขดังนี้

1. ภาพประกอบบางภาพยังไม่ชัดเจน
2. แบบฝึกมีจำนวนน้อยเกินไป

การทดลองครั้งที่ 2

นำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 9 คน โดยให้ผู้เรียนทำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์และแบบทดสอบหลังการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อบกพร่องและปัญหาต่างๆ ในขณะทดลอง การสังเกตขณะเรียน และการสัมภาษณ์นักเรียน ปัญหาที่พบและสิ่งที่ต้องปรับปรุงมีดังนี้

1. เวลาที่กำหนดให้ไม่เพียงพอในการทำแบบฝึก
2. หัวข้อที่กำหนดให้ยังไม่ชัดเจน ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจ

การทดลองครั้งที่ 3

นำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 40 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึก โดยให้ผู้เรียนทำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์และแบบทดสอบหลังการเรียนรู้ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกตามเกณฑ์ 80 / 80 ซึ่งได้ผลการทดลองดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการหาประสิทธิภาพแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

แบบฝึกหัดระหว่างเรียน			แบบทดสอบหลังเรียน			ประสิทธิภาพ
คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_2	E_1/E_2
160	130.03	81.27	40	34.05	85.13	81.27/85.13

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า มีประสิทธิภาพเป็น 81.27 / 85.13

4. การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยวิธีการทางสถิติ t -test แบบ Dependent Group ได้ผลดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนสอนและหลังสอนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผลการทดลอง	n	$\bar{X}$	SD	$\sum D$	$\sum D^2$	t	p
ก่อนเรียน	40	28.90	1.81				
				200	1,196	14.11**	.000
หลังเรียน	40	33.90	1.46				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อสร้างแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีขั้นตอนศึกษาและผลของการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามเกณฑ์การประเมิน 80/80
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์

สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 8 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 320 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 40 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ใช้เวลาในการทดลอง 20 คาบ คาบละ 50 นาที สัปดาห์ละ 2 คาบ รวม 10 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 4 หน่วย 16 ชุด คือ

หน่วยที่ 1 พัฒนางานเขียนจากภาพประกอบในสื่อสิ่งพิมพ์

- ชุดที่ 1 การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม
- ชุดที่ 2 การเขียนเชิงสร้างสรรค์เลศล้าวัฒนธรรมประเพณี
- ชุดที่ 3 การเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชีวิตพอเพียง
- ชุดที่ 4 การเขียนเชิงสร้างสรรค์หลีกเลี่ยงปัญหาสังคม

หน่วยที่ 2 พัฒนางานเขียนจากชื่อเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์

- ชุดที่ 5 การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม
- ชุดที่ 6 การเขียนเชิงสร้างสรรค์เลศล้าวัฒนธรรมประเพณี
- ชุดที่ 7 การเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชีวิตพอเพียง
- ชุดที่ 8 การเขียนเชิงสร้างสรรค์หลีกเลี่ยงปัญหาสังคม

หน่วยที่ 3 พัฒนางานเขียนจากสารโน้มน้าวใจในสื่อสิ่งพิมพ์

- ชุดที่ 9 การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม
- ชุดที่ 10 การเขียนเชิงสร้างสรรค์เลศล้าวัฒนธรรมประเพณี
- ชุดที่ 11 การเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชีวิตพอเพียง
- ชุดที่ 12 การเขียนเชิงสร้างสรรค์หลีกเลี่ยงปัญหาสังคม

หน่วยที่ 4 พัฒนางานเขียนจากบทความในสื่อสิ่งพิมพ์

- ชุดที่ 13 การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม
- ชุดที่ 14 การเขียนเชิงสร้างสรรค์เลศล้าวัฒนธรรมประเพณี
- ชุดที่ 15 การเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชีวิตพอเพียง
- ชุดที่ 16 การเขียนเชิงสร้างสรรค์หลีกเลี่ยงปัญหาสังคม

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ
ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.80

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบฝึกผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง ดังนี้

การทดลองครั้งที่ 1

1. ผู้วิจัยได้นำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่ไม่เคยเรียนเนื้อหานี้มาก่อน จำนวน 3 คน โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ 1 ชุด ต่อนักเรียน 1 คน และจับเวลาในการทำ

2. ในขณะทดลอง ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลต่างๆ เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับสภาพการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ ว่าเหมาะสม มีปัญหาหรือไม่ โดยสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด และสัมภาษณ์นักเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

3. ปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์

การทดลองครั้งที่ 2

ผู้วิจัยได้นำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่ไม่เคยเรียนเนื้อหานี้มาก่อน จำนวน 9 คน โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ 1 ชุด ต่อนักเรียน 1 คน แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

การทดลองครั้งที่ 3

ผู้วิจัยได้นำ แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ครั้งที่ 2 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ 1 ชุด ต่อ นักเรียน 1 คน โดยดำเนินการทดลองดังนี้

1. ให้นักเรียนทำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 4 หน่วย 16 ชุด

2. ในขณะที่นักเรียนเรียนแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ เสร็จแต่ละชุดนักเรียนจะได้ทำแบบทดสอบหลังเรียน และนำมาหาค่าเฉลี่ย เพื่อเก็บข้อมูลไว้วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึก

3. เมื่อนักเรียนเรียนแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ ครบ 4 หน่วย ทั้ง 16 ชุด แล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์

4. นำผลจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนมาหาค่าคะแนนเฉลี่ย เพื่อเก็บข้อมูลไว้วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ ตามเกณฑ์ 80 / 80

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบ คือ ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความแปรปรวน
2. หาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ วัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์
3. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ ตามเกณฑ์ 80 / 80
4. ตรวจสอบสมมติฐานความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ โดยใช้ t-test แบบ Dependent Sample

สรุปผลการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ จากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีประสิทธิภาพ 81.27 / 85.13 แสดงว่าแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จากสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างและพัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80 / 80
2. นักเรียนที่ได้ทำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สูงกว่าก่อนทำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม ที่มีประสิทธิภาพ 81.27 / 85.13 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80 / 80 ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากแบบฝึกมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ คือ มีการศึกษาเนื้อหาและวิเคราะห์เนื้อหา อีกทั้งแบบฝึกชุดนี้ยังได้มีการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านสื่อ รวมไปถึงได้มีการดำเนินการทดลองตามกระบวนการวิจัยและพัฒนาอีกด้วย การนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างก่อน จึงช่วยให้เห็นข้อบกพร่องที่ผู้เรียนประสบปัญหาด้วยตนเอง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีอิสระในการเรียน มีโอกาสในการเรียนรู้และผลการเรียนสูงขึ้น มีความสนใจและแรงจูงใจ ทำให้มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น จากการสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน พบว่าผู้เรียนสนใจแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ เพราะผู้เรียนสามารถเรียนตามลำพังได้อย่างเป็นอิสระ ในแบบฝึกจะมีใบความรู้ และความรู้ประกอบตามเนื้อหา

ในการเขียนตอบแบบฝึกแต่ละเรื่อง มีการสร้างแบบฝึกที่น่าสนใจ เช่น การฝึกเขียนโดยใช้ชื่อเรื่องที่น่าสนใจและเป็นเรื่องใกล้ตัว การใช้สารโน้มน้าวใจที่ผู้เรียนมีความคุ้นเคย จากสื่อสิ่งพิมพ์ทั่วไป การใช้บทความที่เร้าความสนใจให้อ่านและกระตุ้นให้แสดงความสามารถในการเขียน รวมทั้งการนำภาพประกอบที่มีสีสันสวยงามมีแรงจูงใจให้น่าติดตาม จึงช่วยให้เพิ่มความเข้าใจต่อผู้เรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภี วาปีกัง (2547:บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะ เรื่องการใช้เครื่องหมายวรรคตอน พบว่าแบบฝึกมีประสิทธิภาพ 92.04/83.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ เช่นเดียวกับ พิศวาท ลัดดากุล (2524:70-71) วิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยปรากฏว่า แบบฝึกทักษะการเขียน ร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพสูงกว่า มาตรฐานที่กำหนดไว้ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกมากกว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สรุปได้ว่าแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ

2. การเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่าผู้เรียนมีความสามารถทางการเขียนดีขึ้นเนื่องจากการเรียนด้วยแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์นี้ เป็นการเรียนที่สอดคล้องกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้เร็วช้าแตกต่างกัน ดังนั้นแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์นี้ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกพอใจ และไม่เกิดความกดดันขณะเรียน เมื่อเรียนไม่ทันผู้เรียนอื่นทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเครียดในระหว่างเรียน จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนสูงขึ้น ทำให้ช่วยเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทิสรา อุทัยคุปต์ (นลินี ตียะสันต์. 2546:32; อ้างอิงจาก สุทิสรา อุทัยคุปต์. ม.ป.ป.) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อการสอนมีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคะแนนเฉลี่ยที่ได้รับจากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบก่อนเรียน แสดงว่านักเรียนมีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สูงขึ้นหลังจากที่ได้เรียนโดยใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อ เช่นเดียวกับนลินี ตียะสันต์ (2546:53) ได้ทำการวิจัยการใช้ภาพจากสื่อสิ่งพิมพ์พัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 ได้ดำเนินการสอนกับนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ เรียงตามลำดับการฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์จากภาพที่เป็นเรื่องใกล้ตัวไปหาเรื่องที่ไกลตัวเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สรุปผลได้ว่าพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักศึกษาทั้งกลุ่มสูง ปานกลาง และต่ำผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้และมีระดับความสามารถทางภาษาไทยสูง ปานกลางและต่ำ แตกต่างกันโดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

โดยสรุป แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ สามารถพัฒนาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของผู้เรียน ได้ใช้ตามวัตถุประสงค์อันจะนำมาซึ่งความสามารถของผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ไปใช้ผู้ใช้ควรศึกษาองค์ประกอบของแบบฝึกอย่างละเอียด ให้สอดคล้องกับผู้เรียนโดยการเพิ่มกิจกรรมที่เป็นส่วนของแบบฝึกให้มากขึ้น การใช้สื่อหรือภาพที่มีสีสันน่าสนใจมากขึ้น

1.2 ครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศให้น่าสนใจให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียนเปิดโอกาสให้เขียนอย่างเป็นอิสระ ไม่กำหนดกรอบความคิดของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์กับการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาผลการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์กับตัวแปรอื่น เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ เจตคติของนักเรียน เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ดิษฐกมล. (2509). *กลวิธีการสอนวิชาทักษะ. ศูนย์ศึกษา.*
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). *ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎี การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2536). *การพูดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่อง สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรรณิการ์ พลยุทธ. (2541). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แบบฝึก การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2534). *การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.*
- โกชัย สาริกบุตร. (2540). *ศิลปะการสื่อความหมาย. กรุงเทพฯ: คอมแพคท์พริ้นท์.*
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.*
- กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. (2549). *หลักสูตรสถานศึกษา 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.*
- กาญจนา อุดรวิเชียร. (2538). *การเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการใช้แบบฝึกตามคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- จินดา กิจพูนวงศ์. *ผลการฝึกความคิดอเนกนัยที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*

- จัมลิ้ม โกวิททางกูร. (2530). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ ทักษะคิด และพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์และแบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์และ แบบฝึกการเขียนอย่างเอกลัษณ์*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เจือ สตะเวทิน. (2522). *การเขียนอย่างสร้างสรรค์*. ภาษาไทยจากฟ้าเมืองไทย. กรุงเทพฯ: บรรณกิจการพิมพ์.
- ชม ภูมิภาค. (2526). *หลักการประชาสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: โอเอส พรินติ้ง เฮาส์.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2526). *การเขียน 2*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ฐิตินันท์ นงนุช. (2546). *การใช้โฆษณาทางโทรทัศน์เป็นสื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ชลบุรี จังหวัดชลบุรี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การสอน) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ดรุณี สาริการิน. (2535). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เขียนโดยภาพการ์ตูนที่มีฉากประกอบและภาพการ์ตูนที่ไม่มีภาพประกอบ โรงเรียนชุมชนบ้านด่านซ้าย จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ดุสิต หังเสวก. (2543). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เพลงกับบทร้อยกรองเป็นสื่อการสอน โรงเรียนวันครู 2500 จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เตือนใจ เกตุษา. (2544). *การสร้างแบบทดสอบ 1 : แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2545). *การเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อการศึกษาและอาชีพ*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- เทพรัตนสุดา เจ้าฟ้ามหากษัตริย์ราชรัฐลีมาคุณากรปิยะชาติ สยามบรมราชกุมารี. สมเด็จพระ. (2529). *การพัฒนานวัตกรรมเสริมทักษะการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นลินี ดิยะสันต์. (2546). *การใช้ภาพจากสื่อสิ่งพิมพ์พัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- นิตยา กิจโร. (2530). การศึกษาผลการฝึกทักษะการตั้งคำถามของนักเรียนในการสอนวิชา
วิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์
ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปริญญาโท. กศ.ม. (การมัธยมศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา ฤทธิโยธี. (2520). การทำและการใช้แบบฝึกหัดเสริมทักษะ. เอกสารเผยแพร่ความรู้
ทางการสอนภาษาไทย หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- บันลือ พุกชะวัน. (2533). พัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2537). การประชาสัมพันธ์. นนทบุรี: เอสอาร์ พรินติ้ง.
_____. (2542). การประชาสัมพันธ์. นนทบุรี: พรินติ้ง.
- ประชิด ทิถบุตร. (2539). การออกแบบกราฟฟิก. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประชุมพร สุวรรณตรา. (2523). การเขียนแบบสร้างสรรค์. ภาควิชาการประถมศึกษา
ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประวีณา ชะลุย. (2539). ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมประเภทศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. (2518). การเขียนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปราณี สุทธิทธิ. (2541). การเขียนสร้างสรรค์เชิงวารสารศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- ปราโมทย์ ชันติลาภพันธ์. (2530). ความสัมพันธ์ระหว่างความถนัดทางการเรียนด้านภาษาไทยและ
ด้านคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
จังหวัดระยอง. ปริญญาโท. ศศ.ม. (การสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2517). พื้นฐานของการใช้ภาษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปาริชาติ สุขประเสริฐ. (2536). การเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์
และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ
กับการใช้กิจกรรมตามคู่มือครู. ปริญญาโท. ศศ.ม. (การสอน). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เปลื้อง ณ นคร. (2514). คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พวงเล็ก อุดระ. (2539). *วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิบูล กล้าแข็ง. (2544). *การสร้างหนังสือสร้างสรรค์เรื่อง "ทางสายใหม่" สำหรับประชาชน ในจังหวัดพะเยา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พีระ จิรโสภณ. (2539). *ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ หน่วยที่ 1*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เพียงจิต โรจน์สุรัตน์. (2531). *การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัย ที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล*. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพลินใจ พุกษชาติรัตน์. (2535). *การพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2532). *การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ*. กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2531). *การสร้างสรรค์และผลิตสื่อโฆษณา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มาลี จูทา. (2544). *การประยุกต์จิตวิทยาเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- รัชนี้ ศรีไพวรรณ. (2517). *แบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยสำหรับเด็กแรกเรียน. คู่มือครู แนวความคิดและทฤษฎีบางประการเกี่ยวกับกลุ่สไลบายการสอนเด็กเริ่มเรียนพูดภาษาปีที่ 2*. นครราชสีมา: สำนักศึกษาธิการเขต 11.
- ลัดดา แก้วประเสริฐชัย. (2544). *ผลการใช้แบบฝึกการคิดอเนกนัยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ กศ. ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการวัดผล และวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2541). *เทคนิคการสร้างและสอบ ข้อสอบความถนัดทางการเรียน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณรณ พ่วงสุวรรณ. (2518). *การสร้างแบบฝึกการผันวรรณยุกต์สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณพร ภิรมย์ริน. (2537). *การสอนแต่งความแบบสร้างสรรค์. รวมบทความการพัฒนาความคิด สร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วรรณนา เครื่องเนียม. (2531). *เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกและไม่ใช้แบบฝึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุทัยธานี*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณิ ลิ้มอักษร. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. สงขลา: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วรรณิ โสมประยูร. (2537). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศรีสุดา จริยากุล. (2532). *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับมัธยมศึกษา*. นนทบุรี :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ศศิธร สุทธิแพทย์. (2530). *แบบฝึกสำหรับการสอนเรื่องวลีในภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรทางการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์ดา ประจุศิลป์. (2543). *สื่อ : สื่อทัศนูปกรณ์*. กรุงเทพฯ: สัมพันธ์พาณิชย์.
- สนม ครุฑเมือง. (2528). *การสอนทักษะการใช้ภาษาไทยการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน*.
พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- สมพร มั่นตะสูตร. (2540). *การเขียนเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สมศรี กิตติศรีวรพันธุ์. (2542). *การประเมินพัฒนาการทักษะการเขียนด้วยแฟ้มสะสมงานของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สรรพสิริ เกริกอิทธิพล. (2543). *ลักษณะที่พึงประสงค์ของสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้สื่อสารภายในตาม
ความคิดเห็นของพนักงานบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์.
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สิริวรรณ นันทจันทุล. (2543). *การเขียนเพื่อการสื่อสาร 2*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุกิจ จันทบาล. (2539). *การวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาภาษาไทย ซึ่งปรากฏ
ในรายการโทรทัศน์เพื่อการสอนภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุจิต เพียรชอบ; และสายใจ อินทร์มรรย. (2522). *วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*.
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2536). *วิธีสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์; และอุดม หนูทอง. (2532). *การเขียน 1*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- สุรัตน์ นุ่มนนท์. (2539). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (2542). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.,
- แสงระวี น้อยประสิทธิ์. (2539). *ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน*. ปริญญาโท กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวณีย์ ลีขาบัณฑิต. (2528). *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- _____. (2534). *การเขียนสำหรับสื่อการสื่อสาร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- โสภี วาปีกัง. (2547). *การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการใช้เครื่องหมาย*. ปริญญาโท กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- อัฉรา ชีวพันธุ์. (2533). *กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อารี พันธุ์มณี. (2537). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: 1412.
- _____. (2540). *ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ แกรมมี่.
- เอกฉัท จารุเมธีชน. (2541). *ภาษาไทยธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Anderson, R.D. (1970). *Developing Children Thinking*. New Jersey: Prentic – Hall, Inc.
- Barnett, T. A. (1969). *Teaching Handbook 2*. Moddleson : Penguin Book Ltd.
- Bill, J. (1974). Response Bias in the Recognition of Pictures and Wods by Children. *Journal of Experimental Psychology*.
- Browne. C.G. and Thomass, Cohn. (1958). *The Study of Leadership*. Illinois: The Interstate printer and Publisher's Inc.
- Butt, David. (1959). *The Teaching of Science A Self Directed Planning Guide*. New York: Psychological Abstract.
- Getzess, J.W. and P.W. Jackson. (1962). *Creativity and Intellegence*. New York: John Willey' Son Inc.,

- Guilford, J.P. (1966). A Psychometric Approach to Creativity. *Creative : Its Educationnal Implication*. New York: Iden Wileys Sons, Inc.
- Guilford, J.P. (1969). *Creativity and Its Cultivation*. New York: Harper and Row Publisher.
- Guilford, J.P. (1959). *Personality*. New York: McGraw – Hill.
- Hidreth, Certrude H. (1966). *Introduction to the Gifted*. Mcgraw – Hill Inc.
- Hook, Julius. N. (1967). *Writing Creative. Lescing ton* D.C.: Health and Company.
- Moreno, Joseph M.; & John D. Hogan. (1976, November – December). The Influenec of Race and Social Class Level on the Training of Creative Thinking and Problem Solving Abilities. *The Journal of Educational Research*. 70 : 91 – 95.
- Lawshe, C.H. (1966). *Principle of Personal Testing*. McGraw – Hill Book Company.
- Mcclelland, David C. (1953). *The Achivement Motive*. New York: Appleton Century Croffs, In ,
- Mitton, Betty L. ; & Dale B. Harris. (1692). The Development of Responsibility in Children The Child : A Book of Reading. 46 : 407 – 416.
- Peck R. F. and R. T. (1963). *Havighurt. Child Development and Personality*. New York: John Willy and Son Inc.
- Pippo, Edwin B. (1966). *Principles of Personal Management. 2 nd ed*. New York: McGraw – Hil.
- Petty, Green. (1963). *Language Workbooks and practices Materials, Development Language Skills in the Elementary Schools*. New York : Allyn and Bacon.
- River Willga M. (1968). *Teaching Foreign Language skills*. The university of Chicago press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- ตาราง แสดงค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
- ตาราง แสดงคะแนนแบบทดสอบโดยผู้ตรวจ 3 ท่าน
- ตาราง คะแนนจากการทดลองหาประสิทธิภาพแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ตาราง แสดงค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

ข้อ	ระดับความยาก (P)	อำนาจจำแนก (r)
1	.63	.31
2	.71	.20
3	.59	.29
4	.72	.28

ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .82

ตาราง แสดงคะแนนแบบทดสอบโดยผู้ตรวจ 3 ท่าน

คนที่	ผู้ตรวจ คนที่1	ผู้ตรวจ คนที่2	ผู้ตรวจ คนที่3	คะแนน เฉลี่ย	คนที่	ผู้ตรวจ คนที่1	ผู้ตรวจ คนที่2	ผู้ตรวจ คนที่3	คะแนน เฉลี่ย
1	34	33	30	32.33	21	34	32	34	33.33
2	33	30	33	32.00	22	35	34	35	34.67
3	32	31	32	31.67	23	37	35	37	36.33
4	33	32	30	31.67	24	36	35	36	35.67
5	35	34	32	33.67	25	32	31	32	31.67
6	33	32	33	32.67	26	33	32	30	31.67
7	34	33	34	33.67	27	34	30	34	32.67
8	37	36	37	36.67	28	32	31	32	31.67
9	33	32	33	32.67	29	33	32	33	32.67
10	34	30	34	32.67	30	32	31	32	31.67
11	35	34	35	34.67	31	34	33	34	33.67
12	36	35	36	35.67	32	35	34	30	33.00
13	32	29	32	31.00	33	36	35	36	35.67
14	33	32	33	32.67	34	32	31	32	31.67
15	36	35	32	34.33	35	32	31	32	31.67
16	33	32	33	32.67	36	35	34	30	33.00
17	32	31	32	31.67	37	34	33	34	33.67
18	34	33	34	33.67	38	35	30	35	33.33
19	33	32	30	31.67	39	35	33	35	34.33
20	33	32	33	32.67	40	35	34	35	34.67

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

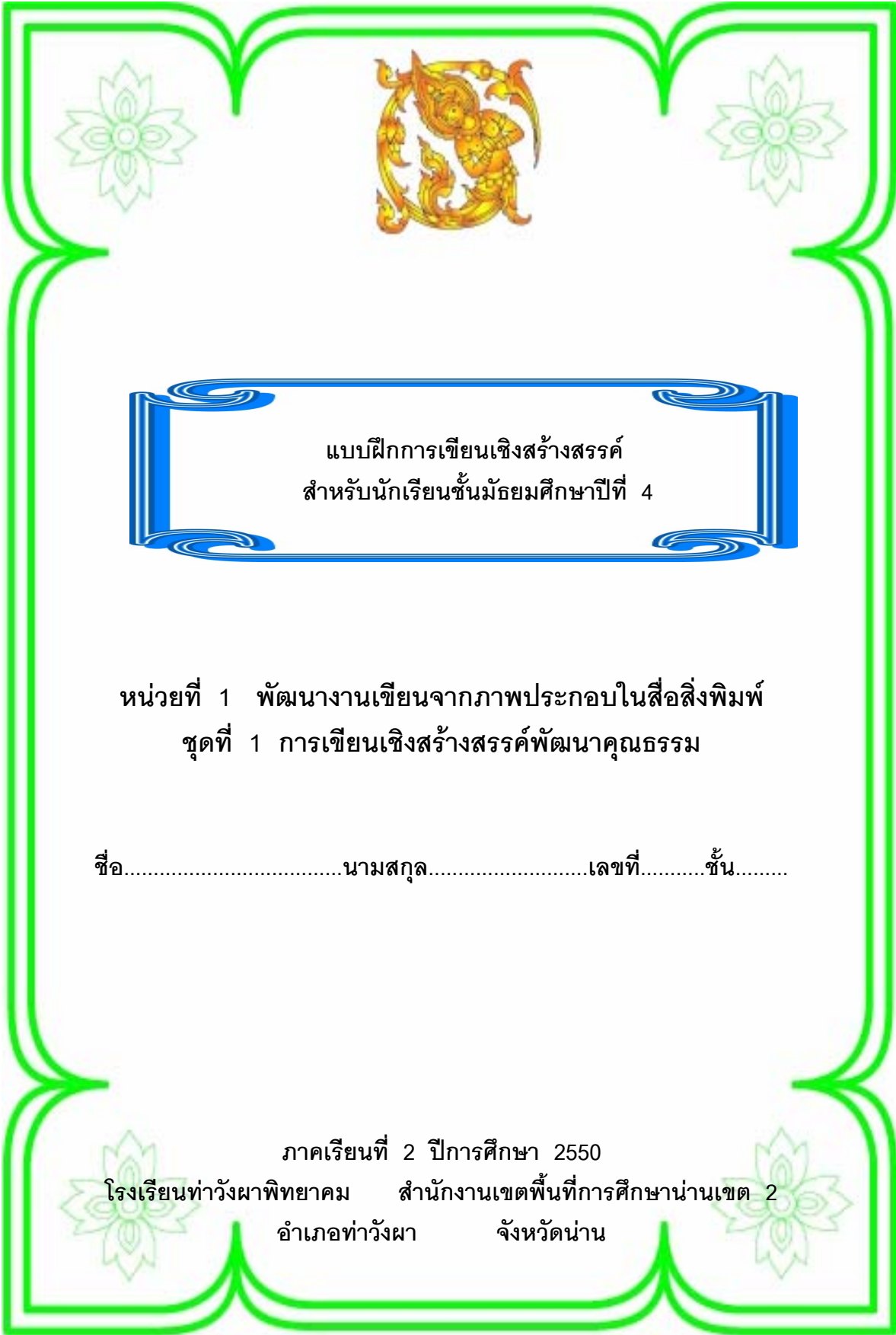
ตาราง คะแนนจากการทดลองหาประสิทธิภาพแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

คนที่	แบบฝึกหัด ระหว่างเรียน	แบบทดสอบ หลังเรียน	คนที่	แบบฝึกหัด ระหว่างเรียน	แบบทดสอบหลัง เรียน
1	128	31	21	129	35
2	129	35	22	130	35
3	132	33	23	128	34
4	132	34	24	130	33
5	132	34	25	131	34
6	128	34	26	129	34
7	129	33	27	130	33
8	130	33	28	127	36
9	126	32	29	132	34
10	128	35	30	129	36
11	133	34	31	130	32
12	135	34	32	131	34
13	134	36	33	129	35
14	129	34	34	130	33
15	128	34	35	131	35
16	130	35	36	128	36
17	132	33	37	125	35
18	130	35	38	137	33
19	131	32	39	133	36
20	129	33	40	127	35

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 81.27/85.13

ภาคผนวก ข

- ตัวอย่างแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์
- แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

หน่วยที่ 1 พัฒนางานเขียนจากภาพประกอบในสื่อสิ่งพิมพ์
ชุดที่ 1 การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550

โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่านเขต 2
อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

คำชี้แจง

ในการใช้แบบฝึก

คำชี้แจง

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นแบบฝึกพัฒนาความสามารถทางการเขียนของนักเรียน ใช้สำหรับเป็นแบบฝึกประกอบวิชาการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 หน่วย 16 ชุด ดังนี้

หน่วยที่ 1 พัฒนางานเขียนจากภาพประกอบในสื่อสิ่งพิมพ์

- ชุดที่ 1 การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม
- ชุดที่ 2 การเขียนเชิงสร้างสรรค์เลศล้าวัฒนธรรมประเพณี
- ชุดที่ 3 การเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชีวิตพอเพียง
- ชุดที่ 4 การเขียนเชิงสร้างสรรค์หลีกเลี่ยงปัญหาสังคม

หน่วยที่ 2 พัฒนางานเขียนจากชื่อเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์

- ชุดที่ 5 การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม
- ชุดที่ 6 การเขียนเชิงสร้างสรรค์เลศล้าวัฒนธรรมประเพณี
- ชุดที่ 7 การเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชีวิตพอเพียง
- ชุดที่ 8 การเขียนเชิงสร้างสรรค์หลีกเลี่ยงปัญหาสังคม

หน่วยที่ 3 พัฒนางานเขียนจากสารโน้มน้าวใจในสื่อสิ่งพิมพ์

- ชุดที่ 9 การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม
- ชุดที่ 10 การเขียนเชิงสร้างสรรค์เลศล้าวัฒนธรรมประเพณี
- ชุดที่ 11 การเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชีวิตพอเพียง
- ชุดที่ 12 การเขียนเชิงสร้างสรรค์หลีกเลี่ยงปัญหาสังคม

หน่วยที่ 4 พัฒนางานเขียนจากบทความในสื่อสิ่งพิมพ์

- ชุดที่ 13 การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม
- ชุดที่ 14 การเขียนเชิงสร้างสรรค์เลศล้าวัฒนธรรมประเพณี
- ชุดที่ 15 การเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามวิถีชีวิตพอเพียง
- ชุดที่ 16 การเขียนเชิงสร้างสรรค์หลีกเลี่ยงปัญหาสังคม

อ่านคำชี้แจง
ก่อนนะครับ

2. แบบฝึกแต่ละชุดมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม จากภาพในสื่อสิ่งพิมพ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบหลังแบบฝึก จำนวน 1 ข้อ ข้อละ 10 คะแนน

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ส่วนที่ 1 การแสดงออกทางความคิด

ส่วนที่ 2 การเรียงลำดับความคิด

ส่วนที่ 3 วิธีการเขียน

ส่วนที่ 4 การใช้ภาษา

ส่วนที่ 5 ความสอดคล้อง

3. นักเรียนอ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวังก่อนทำแบบฝึก

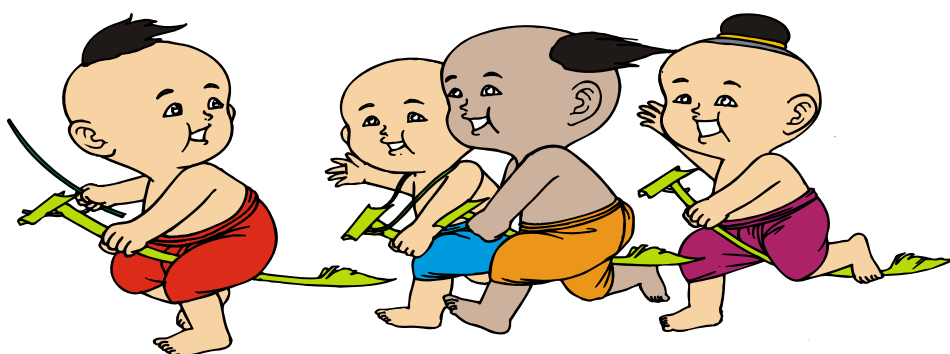
4. นักเรียนอ่านคำอธิบายให้เข้าใจแล้วทำกิจกรรมตามลำดับในแต่ละชุด

5. ศึกษาใบความรู้ของแบบฝึกตามลำดับชุดแล้วตอบคำถามทุกข้อ

6. เมื่อทำแบบฝึกเสร็จทุกข้อแล้วให้ทำแบบทดสอบหลังแบบฝึก

7. ถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยให้ปรึกษาผู้สอนได้

8. ใช้เวลาในการทำชุดละ 50 นาที

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

แบบฝึก หน่วยที่ 1 พัฒนางานเขียนจากภาพประกอบในสื่อสิ่งพิมพ์

ชุดที่ 1 การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม

เมื่อนักเรียนได้ศึกษาแล้วจะเกิดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ดังนี้

เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาด้านคุณธรรมจากรูปภาพที่กำหนดให้ได้

ใบความรู้ การเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาคุณธรรม
จากภาพในสื่อสิ่งพิมพ์

การเขียน

การเขียน หมายถึง การเรียบเรียงถ้อยคำเป็นลายลักษณ์อักษร ที่ไม่ใช่เป็นการใช้ถ้อยคำตามธรรมดาทั่วไป แต่เป็นข้อความที่แต่งตามรูปแบบที่กำหนดอย่างมีศิลปะเชิงสร้างสรรค์ หรือ ที่เรียกว่า การประพันธ์ โดยการถ่ายทอดจากการ ความคิด ความรู้สึกและความต้องการออกมาแสดงความรู้ เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจถูกต้องตามเจตนาของผู้เขียน

สวัสดีค่ะ ! การเขียนเชิงสร้างสรรค์หมายถึง
การเขียนที่แสดงถึงความรู้ ความรู้สึกนึกคิด
จินตนาการ โดยถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร
ที่สละสลวย มีเนื้อหาที่แปลกใหม่มีลักษณะเฉพาะตน
ใช้ถ้อยคำถูกต้อง เหมาะสมกับรูปแบบและเรื่องราว

คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี

การเขียนพัฒนาคุณธรรม หมายถึง การเขียนโดยใช้ความรู้สึนึกคิด จินตนาการที่มีความต้องการพัฒนาคุณงามความดีให้เกิดขึ้นในสังคม โดยมีคุณธรรมหลักเป็นหัวข้อที่ใช้ในการเขียน อาจมีการยกตัวอย่างเพื่อมีรายละเอียดที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ทบทวนความรู้กันแล้ว
ใช้คุณธรรม 8 ประการ คือ ขยัน ซื่อสัตย์
ประหยัด มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ
มาเขียนได้นะครับ !

ตอนที่ 1 นักเรียนเขียนคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนา
ด้านคุณธรรมได้ภาพที่กำหนดให้ ภาพละ 2 คำ

(ที่มา จากหนังสือ กุลสตรี ปีที่ 36 ฉบับที่ 862 ปักษ์แรก ธันวาคม 2550 หน้า 145)

(ที่มา จากหนังสือ สารคดี ปีที่ 23 ฉบับที่ 271 กันยายน 2550 หน้า 35)

นักเรียนเขียนประโยคที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาด้านคุณธรรม
จากภาพที่กำหนดให้ ภาพละ 2 ประโยค

(ที่มา จากหนังสือ เพื่อนไร้พรมแดน ฉบับที่ 22 ปีที่ 4 กันยายน – ตุลาคม 2550 หน้า 15)

ประโยค

1.
2.

(ที่มา หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันศุกร์ที่ 30 พฤศจิกายน 2550 หน้า 1)

ประโยค

3.
4.

นักเรียนเขียนเนื้อเรื่องที่เนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาด้านคุณธรรม
จากภาพที่กำหนดให้

(ที่มา วารสารแนะแนว ปีที่ 30 ฉบับที่ 162 พุทธศักราช 2539 หน้าปก)

ชื่อเรื่อง.....

[illegible]

ตอนที่ 2 แบบทดสอบหลังการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์
ที่มีเนื้อเรื่องพัฒนาด้านคุณธรรมจากภาพที่กำหนดให้

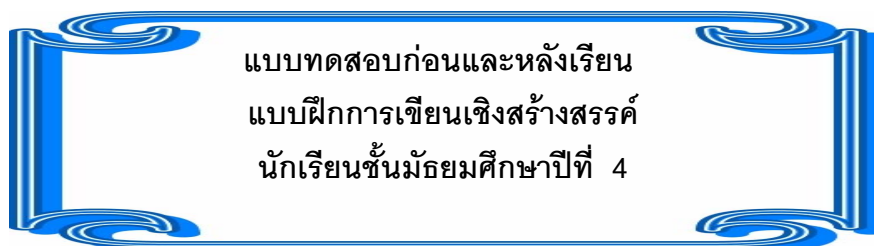
(ที่มา จากหนังสือ กุศลสตรี ปีที่ 36 ฉบับที่ 862 ปักษ์แรก ธันวาคม 2550 หน้า 111)

ภาพที่กำหนดให้

ชื่อเรื่อง.....

[illegible]

ไม่ยากอย่างที่คิดใช่ไหมครับ แต่อย่าลืมนะรูปแบบ
การเขียนที่มีส่วนนำ เนื้อหา และสรุปด้วย

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง

แบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นแบบฝึกพัฒนาความสามารถทางการเขียนของนักเรียน ใช้สำหรับเป็นแบบฝึกประกอบวิชาการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นข้อสอบแบบอัตนัยจำนวน 4 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 1 พัฒนางานเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาด้านคุณธรรมจากภาพประกอบในสื่อสิ่งพิมพ์ (10 คะแนน)

ข้อที่ 2 พัฒนางานเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไทยจากชื่อเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์ (10 คะแนน)

ข้อที่ 3 พัฒนางานเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีเนื้อเรื่องการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสารโน้มน้าวใจในสื่อสิ่งพิมพ์ (10 คะแนน)

ข้อที่ 4 พัฒนางานเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมจากบทความในสื่อสิ่งพิมพ์ (10 คะแนน)

2. แบบทดสอบข้อละ 10 คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ส่วนที่ 1 การแสดงออกทางความคิด

ส่วนที่ 2 การเรียงลำดับความคิด

ส่วนที่ 3 วิธีการเขียน

ส่วนที่ 4 การใช้ภาษา

ส่วนที่ 5 ความสอดคล้อง

3. ใช้เวลาในการทำ 50 นาที

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาด้านคุณธรรมจากภาพที่กำหนดให้ได้
2. เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไทยจากชื่อเรื่องที่กำหนดให้ได้
3. เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีเนื้อเรื่องการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสารโน้มน้าวใจที่กำหนดให้ได้
4. เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมจากบทความที่กำหนดให้ได้

(ที่มา จากหนังสือพิมพ์ ฉบับวันศุกร์ที่ 23 พฤศจิกายน 2550 หน้า 21)

ภาพที่กำหนดให้

ข้อที่ 1 พัฒนางานเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาด้านคุณธรรมจากภาพประกอบ
ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่กำหนดให้ (10 คะแนน)

ชื่อเรื่อง.....

[illegible]

(ที่มา จากหนังสือ กุลสตรี ปีที่ 36 ฉบับที่ 862 ปักษ์แรก ธันวาคม 2550 หน้า 128)

ชื่อเรื่อง.....

[illegible]

ขอล่องน่าน "สลับเสียงซับซ้อน สองฝั่งตำนานน่าน"

ชื่อเรื่อง.....

[illegible]

ข้อที่ 4 พัฒนางานเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมจากบทความในสื่อสิ่งพิมพ์ (10 คะแนน)

การดูแลร้านเกมส์

ในฐานะที่ผมเป็น “ประธานคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและความมั่นคงของมนุษย์ สถานิติบัญญัติแห่งชาติ” จึงมีเรื่องร้องเรียนผ่านมาให้ผมช่วยดำเนินการแก้ไขปัญหาอยู่แทบทุกวัน แต่ที่ร้องเรียนเข้ามาบ่อยครั้งคือกรณี “ร้านเกมส์”

ปัญหามีอยู่ว่า

หนึ่ง...ร้านเกมส์เปิดขึ้นมากมาย เปิดใกล้บ้านพักของผู้คนและใกล้สถานศึกษา ทำให้เป็นจุดดักเด็กและเยาวชนให้เข้าไปหมกมุ่นติดเกมส์จนไม่เป็นอันเรียนหนังสือหรือกลับบ้าน

สอง...ร้านเกมส์มีอินเทอร์เน็ตเปิดบริการให้ดูสื่อลามก เรื่องนี้ได้รับการร้องเรียนมากทำให้เด็กและเยาวชนหมกมุ่นในเรื่องเพศสัมพันธ์ ที่เชื่อมโยงถึงการกระตุ้นให้มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้นและขาดสติยับยั้งชั่งใจตน จนไปก่อคดีละเมิดทางเพศขึ้นได้

สาม...การขออนุญาตปิดร้านเกมส์และการควบคุมให้ทำตามกฎหมาย ข้อนี้มีถามไถ่เข้ามามากซึ่งสอดคล้องกับปัญหาสองข้อข้างต้น ผมจึงไปสืบค้นข้อกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ มานำเสนอให้รับรู้กันทั่วไป ดังมีรายละเอียดเช่นนี้ครับ

1. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการตรวจพิจารณาและให้ความเห็นชอบในเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. 2543 กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจว่าเทปหรือวัสดุโทรทัศน์นั้นจะต้อง “ไม่เป็นการแสดงออกทางยั่วยุูกามารมณ์หรือลามกอนาจาร” ไม่เป็นการแสดงออกถึงความทารุณโหดร้าย ขาดมนุษยธรรม ป่าเถื่อนหรืออุจาดแก่ผู้ชม” หรือ “ไม่เป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมของผู้ร้ายซึ่งผิดธรรมดา อันอาจเป็นเหตุชักจูงหรือส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรมยิ่งขึ้น” ฯลฯ หากปรากฏเนื้อหาเป็นไปในลักษณะดังกล่าวก็จะห้ามไม่ให้เผยแพร่ (เทปหรือวัสดุโทรทัศน์ ให้หมายถึง วีดีโอเกมส์ เลเซอร์ดิสก์ ดิจิตอลวีดีโอดิสก์ วีดีโอซีดี และซีดีรอม) ปัญหาของข้อนี้คือไม่มีการเข้าตรวจว่ามีการใช้เทปหรือวัสดุโทรทัศน์ที่มีลักษณะต้องห้ามเหล่านี้หรือไม่

2. สถานที่ประกอบการร้านเกมส์ ต้องมีลักษณะหลายอย่างคือ เป็นอาคารมั่นคงทำเลที่ตั้งปลอดภัย มองเห็นจากด้านนอกได้อย่างชัดเจน กรณีมีพื้นที่มากกว่าหนึ่งชั้นให้ติดตั้งกล้องวงจรปิด มีบันไดหนีไฟ มีความเหมาะสมของแสงสว่างภายในร้าน อากาศถ่ายเทสะดวก มีป้ายแสดงประเภทราคาบริการ ฯลฯ ปัญหาของข้อนี้คือ ไม่มีการเข้าตรวจสถานที่จริงก่อนอนุญาต การอนุญาตจะดูเพียงภาพถ่ายที่ประกอบเข้ามาพร้อมหลักฐานการขออนุญาตเท่านั้น

3. ลักษณะต้องห้ามที่สำคัญ ได้กำหนดไว้หลายเรื่อง เช่น ห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าใช้บริการในช่วงเวลาก่อน 14.00 นาฬิกา ของวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ยกเว้นวันหยุดราชการ และห้ามใช้บริการหลัง 22.00 นาฬิกา ของทุกวัน ห้ามเล่นเกมเกินกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน ห้ามจำหน่ายบุหรี่ สุรา ยาเสพติด ห้ามเล่นการพนัน ไม่ให้มีสื่อลามกใด ๆ ฯลฯ ข้อนี้เป็นปัญหามากที่สุด เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่จะเลยที่จะเข้าตรวจสอบว่ามีการเลียงข้อห้ามเหล่านี้หรือไม่

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายชาติชาย ทัศว้าง
วันเดือนปีเกิด	6 กันยายน 2520
สถานที่เกิด	อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	199 หมู่ 4 ตำบลริม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน 55140
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	รับราชการตำแหน่งครู คศ. 1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพระธาตุพิทยาคม อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2538	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน
พ.ศ. 2543	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คุรุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย จากสถาบันราชภัฏลำปาง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
พ.ศ. 2551	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการมัธยมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร